

**The Project Gutenberg eBook of Paroni von Münchhausenin retket ja seikkailut, by
Rudolf Erich Raspe**

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Paroni von Münchhausenin retket ja seikkailut

Author: Rudolf Erich Raspe

Translator: Samuli Suomalainen

Release date: April 1, 2015 [EBook #48623]

Language: Finnish

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK PARONI VON MÜNCHHAUSENIN RETKET JA
SEIKKAILUT ***

Produced by Juha Kiuru

PARONI VON MÜNCHHAUSENIN RETKET JA SEIKKAILUT

Toim.

Rudolf Erich Raspe

Suomensi Samuli S.

Nuorten kirjoja N:o 5

Helsinki, Otava, 1903.

Suomal. Kirjall. Seuran Kirjapainon Osakeyhtiö.

SISÄLLYS:

Ensimmäinen luku. Venäjällä.

1. Paleltunut mies.
2. Nietoksessa.
3. Susi kimpussa ja suden kimpussa.
4. Kestävä kenraali.

Toinen luku. Metsämiehen juttuja.

1. Ei neuvotonna koskaan.
2. Helminauha.
3. Vartaalla valmiina.
4. Naalin nahka nylkemättä.
5. Sialla saparo suussa.
6. Karjulla lujat hampaat.
7. Pyhän Hubertuksen hirvi uudessa muodossa.
8. Räjäys.
9. Pakkanen nuoranpunojana.
10. Susi tuppeen.
11. Hullut turkit.

Kolmas luku. Koirista ja hevosista.

1. Uskollinen koira.
2. Ihmeellinen jänis.
3. Erinomainen lisäys.
4. Raju ratsu.

Neljäs luku. Turkin sodassa.

1. Hevonen kahtia.
2. Oudolla ratsulla.
3. Ratsain aukosta.
4. Suosta omin neuvoin.

Viides luku. Turkkiilaisten vankeudessa. Kotimatka.

1. Kuusta kirvestä.
2. Tehokas karhunpyynnin tapa.
3. Jäätyneitä ääniä.

Kuudes luku. Ensimmäinen seikkailu merellä.

1. Lähtö.
2. Myrsky ja mitä siitä seurasi.
3. Hirmu siellä, kauhu täällä.

Seitsemäs luku. Toinen seikkailu merellä.

1. Verraton kuski.
2. Täräys.
3. Ihmeellinen pelastus.

Kahdeksas luku. Kolmas seikkailu merellä.

Kalan vatsassa.

Yhdeksäs luku. Neljäs seikkailu merellä.

Suuri saalis.

Kymmenes luku. Viides seikkailu merellä.

1. Erinomaisia palvelijoita.
2. Niilin tulvat ja mitä sitten seurasi.

Yhdestoista luku. Kuudes seikkailu merellä.

1. Padishahin viinit.
2. Kuin tina tuhkaan.

Kahdestoista luku. Gibraltarin piiritys.

1. Mestarilaukaus.
2. Pappina.
3. Pommi ja sen seuraukset.
4. Kolme kuukautta kadoksissa.

Kolmastoista luku. Seitsemäs seikkailu merellä.

Jääkarhuja.

Neljästoista luku. Kahdeksas seikkailu.

Turkinpyytä valtamerellä.

Viidestoista luku. Matkustus maan sisimmissä y.m.

1. Etnan sydämessä. 2. Maan läpi. 3. Juustolla. 4. Valaskalan vatsassa. 5. Kaspian merellä. 6. Hyvä koira kuoltuaankin.

ENSIMMÄINEN LUKU

Venäjällä

1. Paleltunut mies

Retkeni Venäjälle alkoi talvisydännä, sillä minä olin harkinnut, ja viisaasti harkinnutkin, että Pohjois-Saksassa, Puolassa, Kuurinmaalla ja Liivinmaalla pakkanen ja lumi laittavat tiet hyvään kuntoon. Hallituksen ei sitten enää tarvitse niistä huolta pitää. Minä kuljin ratsain, se kulkuneuvo kun epäilemättä on kaikkein mukavin, jos nimittäin mies kestää ja juhta jaksaa. Siten pääsee ainakin sitä harmia näkemästä, että kyytimiestä janottaa jok'ikisen kapakan kohdalla.

Keveänlainen oli minulla ylläni puku, ja sitä selvemmin sen sain tuta, mitä kauemmas pohjoista kohti jouduin. Eipä aikaakaan, niin näin Puolan puolella maantien varrella mies paran, joka hytisi ja värisi vilusta. Aatelkaas: kylmässä viimassa talvella ja tuskin sen verran vaateriekaletta päällä ett'eihän ollut ilki alasti!

Ihan sydäntä kouristi, katsellessani tuota raukkaa, ja vaikka itseänikin paleli niin, että hampaat suussa kalisivat, viskasin viittani hänen yllensä. Samassa kuulin äänen tulevan, niinkuin taivaista, ja sanovan minulle: "Poikani, tämä hyvä työ ei pidä sinulle palkitsematta jäämän." Hyvillä enteillä siis matkani alkoi.

2. Nietoksessa

Ratsastin tuosta eteenpäin, kunnes synkkä yö minut yllätti. Ei valon tuikausta, ei kolinaa eikä kalketta missään, mikä olisi tiennyt kylän läheisyyttä. Koko tienoo oli syvän lumen vallassa. Ei erottanut tietä, ei polkua.

Väsynyt kun olin kovin, päätin astua ratsuni seljästä maahan. Sidoin sitten hevoseni johonkin, mikä pisti lumesta näkyviin ja näytti olevan seipäänenä. Varmemmaksi vakuudeksi pistin pistolit kainalooni ja kävin pitkälleni lumeen. Siihen minä nukuinkin niin makeasti, että heräsin vasta sitten kuin oli täysi päivä. Kovin hämmästyin, huomattessani olevani keskellä kylää, kirkkomäellä. Ratsustani ei näkynyt ensi alussa jälkeäkään, mutta äkkiä kuulin sen hirahtavan jossain korkealla pääni kohdalla. Minä vilkaisin sinnepäin ja — tuollahan se ratsu rukka riippuu, suitsistaan kiinni kirkontornin huipussa, viirikukon kohdalla! Nyt minulle selvisi kaikki tyyni: eilen, tänne tullessani, oli koko kylä ollut lumen peitossa, mutta yöllä oli äkkiä lyönyt suojaksi, lumi oli sulanut, ja minä olin vaipunut yhä syvemmälle, hamaan maanpintaan asti. Minkä yöllä olin luullut seipäänenäksi, olikin ollut kirkontornin viirinpää. Pitkittä puheitta sieppasin pistolini ja ammuin suitset poikki. Hevonen tulla heilahti maahan, minä selkään sille ja sitä tietä matkaan taas.

Hyvin kävi kaikki, kunnes saavuin Venäjälle. Siellä kun ei ole tapana kulkea talvella ratsain, ja minä kun aina pyydän elää maassa maan tavalla, niin otin pienen reen, valjastin yhden ainoan hevosen sen eteen ja läksin köröttämään hilpeällä mielellä Pietarin kaupunkia kohti.

3. Susi kimpussa ja suden kimpussa

En muista enää tarkoin, Vironmaallako se tapahtui vai Inkerelläkö, mutta siitä olen varma, että synkällä salolla se kerran tapahtui, se nimittäin, että hirmuisen suuri, nälkäinen susi alkoi ahdistaa minua. Jo ennätti peto ihan reen jalaksille, ja minun oli ratki mahdollon enää päästä pakoon. Minä painuime reen pohjalle: suoriutukoon nyt hepo pulasta miten parhaiten taitaa. Mutta siitä tulikin sellainen suoritus, jota ei olisi osannut aavistaakaan. Susi antoi palttua koko minun vähäpätöiselle personalleni, loikkasi minun ylitseni hevosen kimppuun ja repi muutamassa silmänräpäyksessä rikki elukka rukalta koko takaosan ruumista. Kipu ja säikäys pani nyt hevosen juoksemaan yhä kauheampaa vauhtia. Minä itse olin pelastettu. Hetken perästä kurkistin varkain kaattuvan alta ja huomasin hirmukseni, kuinka susi oli oikein syöpymällä syöpynyt hevosen sisään. Mutta tuopa oli samalla tilaisuus, jota ei käynyt päästäminen käsistään. Minä sieppasin ruoskan ja ala sillä peittoa petoa. Moinen odottamaton jälkiruoka säikäytti sen niin pahanpäiväiseksi, että se hyökkäsi kaikesta

voimastaan eteenpäin, hevoseni hengetön ruumis pudota jymähti maahan, ja — ihme se on, mutta tosi silti — susi pujahti hevosen nahkaan. Minä yhä huimemmin ruoskalla selkään, ja niin mentiin sitä vimmattua kyytiä, eikä kauan kestänytään, niin jo saavuttiin Pietarin kaupunkiin ohikulkevaisten suureksi kummaksi.

4. Kestävä kenraali

Kului joltinenkin aika, ennenkuin olin saanut paikan Venäjän armeijassa. Minulla oli niinmuodoin useamman kuukauden kuluessa tilaisuus tuhlata kaikkein finimmällä tavalla sekä aikaa että rahoja. Ilman-alan kolkkaus ja kansakunnan tapa ovat nostaneet siellä pullon varsin korkeaan yhteiskunnalliseen asemaan, aivan toisin kuin meillä raittiissa Saksanmaassa, ja niinpä minä Venäjällä tapasin oikeita merkkimiehiä jalossa juomisen taidossa. Mutta poropeukaloita ne sittenkin olivat sen vanhan kenraalin rinnalla, jolla oli se harmaa parta ja se vaskenkarvainen nenä, ja jonka kanssa yhdessä söimme päivällistä.

Tämä uljas sankari oli Turkin sodassa menettänyt yläosan päälakeansa. Senpä vuoksi hän aina, kun joku vieras hänelle esitettiin, mitä kohteliaimmalla tavalla pyysi anteeksi, että hänen täytyy päivällispöydässä istua hattu päässä. Hänellä oli tapana tyhjentää päivällisillä muutama pullo kirsikkaviiniä ja päivällisten jälkeen kuluttaa pullollinen arrakkia, välistä parikin, aina asianhaaroja myöten. Mutta päihtymystä ei hänessä huomannut koskaan, ei merkkiäkään. Tuo tuntuu varsin uskomattomalta, ja niin se tuntui minustakin kauan aikaa, ennenkuin viimeinkin sattumoisin pääsin asian perille.

Kenraalilla oli tapana nostaa silloin tällöin hattuaan. Tuon olin huomannut ennenkin, sen enempää siitä sentään välittämättä. Mitäs kummaa siinä on, jos miehen tulee välistä kuuma ja tahtoo päätänsä hiukan vilvoitella! Mutta huomasinpa vihdoinkin, että hatun mukana kohosi aina muuan siihen kiinnitetty hopealaattakin, joka toimitti hänellä pääläen virkaa. Täten pääsivät siis viinanhöyryt haihtumaan hienona utuna ilmaan. Siinä oli nyt sen arvoituksen selitys.

Minä ilmoitin keksintöni kahdelle ystävälleni ja lupasin todistaa havaintoni oikeaksi. Asetuin siinä tarkoituksessa päivällisillä kerran piippu hampaissa kenraalin taakse, ja samassa kuin hän kohotti hattuaan, pistin minä palavalla paperipalalla viinanhöyryt tuleen, ja siitä tuli ihmeteltävän uusi ja soma näky. Höyrypatsas oli muuttunut tulipatsaaksi. Se osa höyryä, mikä kierteli ukon tukassa, muodosti sinertävän kunniakruunun hänen päänsä ympärille.

Minun kokeeni ei tietystikään saattanut kauan pysyä salassa kenraalilta, mutta sitä hän ei pannut lainkaan pahaksensa, päinvastoin salli minun monta kertaa uudistaakin tuota temppeä, joka asetti hänet niin arvoisaan asuun. Joka kerta kuin uusi vieras pöytään tuli, esitettiin sama näytelmä uudestaan. Ja yhä uljaammaksi se saatiin siten, että vetoon pantiin arrakkipullo toisensa perästä, jotka annettiin kenraalin voittaa ja juodakin.

TOINEN LUKU

Metsämiehen juttuja

1. Ei neuvotonna koskaan

En rupea kertomaan kaikenlaisista lystikkäistä tapauksista, joissa me olimme vuoroin näyttelijöinä, vuoroin katsojina. Sellaisiahan sattuu kaikkialla, ja minulla on paljoa ihmeellisempiä ja hauskenpia metsämiehen tarinoita tallessani.

Minun ei tarvitse erittäin sanoakaan seurustelleeni mieluummin sellaisten ihmisten kanssa, jotka eritoten harrastavat ja rakastavat metsästyksen jaloa huvitusta. Koska kaikki seikkailuni sattuvat aivan eriskummallisissa oloissa, ja koska minulla kaikissa yrityksissä oli merkillinen onni mukani, niin lienevät minun muistelmani tavattoman viehättäviä.

Aamulla kerran huomasin makuuhuoneeni ikkunasta, että lähellä oleva lampi oli täpö täynnään sorsia. Kiiruimman kaupassa sieppasin nurkasta pyssyn ja riensin sellaista vauhtia portaita alas, että lyödä kolautin pääni ovenpieleen. Silmästä iski tulta, mutta minä en menettänyt hetkestäkään. Tuokion kuluttua olin pyssynkantaman päässä lammesta, mutta harmikseni huomasin, että pii oli taanoisessa täräyksessä singahtanut hanasta pois. Nyt ei kumminkaan ollut aikaa harmittelemiseen. Kaikeksi

onneksi muistin, mitä vast'ikään oli tapahtunut, ponnautin sankkireiän auki, tähtäsin ja kumautin nyrkilläni toiseen silmääni. Se iski tulta, kruuti syttyi, pyssy pamahti ja — saaliikseni jäi viisi paria sorsia, neljä sotkaa ja kaksi isoa telkkää. Sellaista se on, kun ei miehen tarvitse käydä kylästä neuvoa.

2. Helminauha

Jos sotamiesten ja merimiesten useinkin on kiittäminen neuvokkaisuuttaan henkensä pelastamisesta, niin on siitä usein metsämiehellekin ollut yhtä paljo apua ja etua. Muistan kerran metsämatkoillani joutuneeni pienen järven rannalle, jossa muutama tusina sorsia uida pulikoitteli, mutta niin hajallaan toisistansa, ett'ei ollut toivomistakaan saada yhdellä laukauksella kuin moniahta. Pahaksi onneksi oli viimeinen panos pyssyssä, ja mieleni teki saada kaikki nuo sorsat kotia, minä kun olin kutsunut koko joukon vieraita. Silloin johtui mieleeni, että laukussa on vielä palanen silavaa eväistä jäljellä. Minä päästin koppelinuoran irti, kiersin sen auki, niin että sain siitä kaksi pituutta, ja sidoin silavapalasen nuoran päähän. Lymysin sitten kaislikkoon ja viskasin syöttini ulos. Mielihyvikseni huomasin, kuinka yksi sorsa jo ui syötin luo ja nielaisi sen. Muutkin riensivät saapuville, saamaan osaansa aterista nekin. Ja pianhan se liukas ja sileä silavanpala oli huljautanut ensimmäisen sorsan läpi, päästä päähän, ja sitten sen nielaisi toinen sorsa, jonka kävi ihan samalla tapaa, ja sitten kolmas ja niin edespäin. Muutaman minutin perästä oli silavanpala, yhä kiinni nuoran päässä, vaeltanut jok'ikisen sorsan läpi, ja sorsat olivat mulla kuin helmet nauhassa. Minä vedin koko sorsasarjan mielissäni rantaan, kiersin nuoran viiteen kuuteen kertaan vyötäisilleni ja hartiainkin ympäri ja läksin astumaan.

Kotia kun oli vielä pitkä taival kuljettavana, ja sorsatkin kun painoivat koko lailla, niin jo alkoi kaduttaa, että olin niitä ottanut niin monta. Mutta siinäpä tuli avukseni — muuan asianhaara, jota ensi alussa olin hiukan pelkäillytkin. Sorsat olivat vielä hengissä jok'ainoa. Ensi hämmästyksestään toinnuttuansa, ne alkoivat räpytellä siipiänsä, ja yks kaks ne olivat kiskaisseet minut ylös maasta ja läksivät viemään minua perässään halki ilmojen. Olisi siinä toinen mies ihan piloille peljästynyt, mutta minä käytin tätä seikkaa hyödykseni, annoin mennä vaan ja pidin takin liepeillä perää kotiani kohti. Kun näin oli tultu taloni lähelle ja vähitellen piti ruveta laskeutumaan alas, väänsin minä sorsilta niskat nurin, yhdeltä kerrassaan. Tämä oli vaikeanlainen tehtävä, minun kun täytyi aloittaa tämä temppu sarjan ulommaisesta päästä, ja se onnistuikin vasta yhtä monen uljaan kuperkeikan perästä kuin sorsiaakin oli. Ja kun viimeiseltäkin oli vihdoon kaula katkennut, laskeusin minä kamiinini savupiipusta sisään keskelle takkaa, johon kaikeksi onneksi ei ollut vielä valkeaa viritetty. Kokki säikähti ihan piloille, mutta ihastui sitten, nähtyään herransa mukana niin runsaat kokitettavat.

3. Vartaalla valmiina

Samaan tapaan kävi kerran turkinpyytä pyytäessäni. Olin lähtenyt metsälle koettelemaan uutta pyssyä ja ampunut pois koko kuulavaraston, kun äkkiä kohoaa edestäni koko parvi turkinpyytä. Kovin rupesin himoitsemaan itselleni illallista niistä ja silloin tein, mitä kehoittaisin jokaisen tekemään, ken vaan samallaiseen tilaan osuu. Panin tarkoin merkille, mihin kohtaan linnut laskivat maahan, ja pistin pyssyyn lyijyn puutteessa laturin, kärki ulospäin. Astuin sitten lintuja kohti, ja samassa kuin ne pyrähitivät lentoon, samassa minäkin laukaisin. Ja muutaman askeleen päässä putosikin laturi maahan, keihästettyään seitsemän soreaa turkinpyytä. Kovin lienee lintujen käynyt kummaksi, kun niin muitta mutkitta vartaalle joutuivat, mutta oli siinä kummempaakin. Laturin kuumuudesta oli näet linnut paistuneet ihan kypsiksi; höyhenetkin olivat tiessään. Niin olivat ruskettuneita ja makean näköisiä, että vaikka paikalla pane vadille ja kannä pöytään.

4. Naalinnahka nylkemättä

Kerran sattui Venäjän suurilla saloilla tielleni komea naali. Sääli olisi, arvelin, tärvellä tuota uhkeata turkkia luodilla tai hauleilla. Naali seiso i paksun puun takana. Minä vedin luodin ulos pyssystä ja pistin sen sijaan nelituumaisen rautanaulan. Tähtäsin ja ammuin niin ovelasti, että naali jäi hännästään puuhun kiinni. Astuin sitten naalin luo, viilsin siltä metsäpuukollani kuonon ristiin ja peittosin sitä piiskallani niin kauan, kunnes naali läksi tiehensä ja jätti nahkansa minulle. Ja kaunis olikin nahka.

5. Sialla saparo suussa

Metsän tiheikössä kerran juoksi ohitseni villisian porsas, emä perässään. Minä laukaisin, mutta en osannut. Porsas puikki edelleen, mutta emäsika pysähtyi siihen paikkaan. Läksin lähemmältä asiata peräämään ja huomasin emäsian olevan vanhuuttansa umpisokean. Siksipä se oli, eteenpäin päästäksensä, pidellyt hampaillaan porsaansa saporosta kiinni, lapsenrakkaus oppaanansa siis. Luoti oli katkaissut tämän hellän yhdyssiteen. Porsas pysähtyi, kun ei mitään perässä tullut, ja emällä oli vielä saporonpätkä hampaissaan. Minä tartuin siihen kiinni ja vedin emän perässäni koreasti kotia. Ja nöyränä se kulki, yhtään rimpulematta.

6. Karjulla lujat hampaat

Vaarallisia kyllä ovat metsässä nuo villit emäsiat, mutta vielä pelottavampia ovat karjut. Sellainen yllätti minut kerran niin äkisti ja arvaamatta, ett'ei minulle muu neuvoksi kuin hypätä paksun tammen taakse piiloon. Tuskin olin sinne ennättänyt, niin jo hyökkäsi karju raivoisalla vimalla minua kohti, keihästääkseen minut torahampaisinsa, mutta iskikin ne kiihkoissaan puuhun, jopa niinkin ankarasti, että tarttui siihen hampaistaan kiinni. Ei päässyt enää minua ahdistamaan eikä itsekään pakoon. Ahaa, arvelin minä, niitä tuima saa, sieppasin kiven ja rupesin takomaan hampaita yhä syvemmälle, niin että ne ihan käpertyivät puuhun. Karju oli nyt koreasti kytkeyssä ja sai odotella siinä, kunnes olin kylästä käynyt nuoria ja rattaat, ja niin toin karjun elävältä kotia.

7. Pyhän Hubertuksen hirvi uudessa muodossa

Tunteehan jokainen vanhan legendan pyhästä Hubertuksesta, metsästäjäin suojelijasta, ja hirvestä, joka hänelle ilmestyi, risti sarvien välissä. Hauskassa seurassa olen usein juonut tämän pyhimyksen maljan ja nähnyt tuon kuuluisan hirven senkin tuhannet kerrat, milloin maalattuna kirkon seinille, milloin kirjottuna ritarien rinnoille, niin ett'en minä, tunnollisena ja rehellisenä metsästäjänä, ensinkään menisi väittämään, ett'ei moisia ristipäitä hirviä ole vielä tänäkin päivänä.

Kerran kun olin ampunut pois kaiken hauli- ja luotivarastoni, huomasin metsässä edessäni äkkiä komean hirven, joka katselee minua niin levollisesti, ikäänkuin tietäisi, ett'ei sillä nyt ole mitään peljättävänä. Minä pistin pyssyyni kruutipanoksen, purasin kourallisesta kirsikoita sydämet ulos ja työnsin ne kruudin päälle. Laukaisin sitten ja satuin hirveä ihan sarvien väliin. Eläin huumautui ensin ja horjahti, mutta kavahti heti pystyyn jälleen ja pötki tiehensä. Vuosi tai parikin sen jälkeen, pyydystellessäni samassa metsässä, kohtasin uljaan hirven, jonka sarvien välissä kasvoi toistakymmentä jalkaa pitkä, upea kirsikkapuu. Samassa muistui mieleeni kirsikansydämet, ja koska hirvi jo siitä pitäin oli mielestäni minun omani, ammuin sen yhdellä laukauksella. Ja niin tuli siitä minulle sekä paisti että kirsikoita höysteeksi, sillä puu oli ihan täynnään niin suuria ja makeita kirsikoita, ett'en minä sellaisia muualla ole nähnytkaan.

8. Räjäys

Hädän tullen ei kunnan metsämies milloinkaan jätä käyttämättä pienintäkään tilaisuutta, millä pulasta päästä, ja niinpä olen minäkin neroni neuvoilla välttänyt monta tuhoa ja turmiota. Sen näkee seuraavastakin tapauksesta.

Olin kerran metsällä Puolanmaassa. Ilta alkoi pimetä, kruudit olivat minulta lopussa, ja niinpä olin juuri kotia kääntymäisilläni, kun yks kaks hirmuisen suuri karhu salpaa minulta tien ja alkaa täyttää päälleni, kita ammollaan ja vihan vimmassa muristen. Minä tempasin taskustani pari piikiveä, joita minulla on aina mukana, ja viskasin toisen niistä sellaista vauhtia karhun kitaan, että se solahti nielusta alas. Olisin sinne heittänyt toisenkin, mutta samassa teki karhu tuskissaan kokokäännöksen, niin että toinen piipala sinkosi sisään toista tietä. Ja siellä sitten, karhun mahassa, kivet löivät vastatusten niin kiivaasti, että iskivät tulta, ja karhu remahti palasiksi hirvittävällä paukauksella. Minä ehjänä katselin vaan päältä.

9. Pakkanen nuoranpunojana

Merkillistä minun elämässäni, ihan kuin kohtalon kirjaan kirjoitettua, oli se, että kauheimmat ja hurjimmat pedot sattuivat tielleni juuri silloin kuin kaikkein vähimmin kykenin niitä vastustamaan. Ne näyttivät oikein vainuamalla vainuavan minun voimattomuuteni hetkiä.

Niinpä olin kerrankin kovalla pakkasella juuri kiertänyt piikiven irti hanasta, teroittaakseni sitä puukollani hiukan, kun samassa kauhean suuri karhu hyökkäsi minua kohti. Nyt ei muu neuvoksi kuin ylös puuhun aika kyytiä kiveä teroittamaan. Mutta pahaksi onneksi, putosi minulta tuossa kiireessä puukko maahan, ja nyt ei ollut minulla muuta sen terävämpää asetta kuin kynnet. Mutta menepäs niillä piitä piirtelemään! Karhu nousi takajaloilleen puun juurella, ja minä odotin vaan joka hetki, milloin sitä ollaan karhun kidassa.

Olisin tosin voinut, niinkuin kerran ennen, iskeä sankkiin tulta silmästäni, mutta silmä oli siitä pitäin yhä vieläkin niin hellä, ett'ei tuon tempun uudistaminen kovinkaan houkuttelevaa ollut. Epätoivoisena katselin puukkoani puun juurella tuolla, mutta eihän se epätoivo sitä sieltä puuhun nostanut. Johtuipa mieleeni vihdoon sukkela ajatus: ottaa pakkaneen palvelukseeni. Ja pakkaneen silloin olikin oikein paukkuva, niin kova, että sylki jäättyä, ennenkuin maahan putosi. Minä sylkemään, minkä ennätän, eikä aikaakaan, niin sain lujan jäisen sauvan, jonka alapää heti jäättyi puukonpäähän kiinni. Varovasti nostin sitten puukon puuhun ja teroitin piikiven. Tuskin olin sen työn suorittanut, niin jo alkaa

karhukin kiivetä puunrunkoa ylös, mutta minä annoin sille tervetuliaisiksi niin lämpimän laukauksen, että kiipeämättä siltä sen koommin jäi.

10. Susi tuppeen

Kerran taas hyökkäsi hurja susi niin äkisti minun kimppuuni, että parahiksi ennätin työntää nyrkkini sen avonaiseen kitaan ja varmemmaksi vakuudeksi työnsin sen yhä syvemmälle, ihan olkapäätä myöten.

Entäs nyt? Tila ei ollut kovinkaan hauska: nokatuksin tuossa suden kanssa! Ja uskokaa minua: ei ne silmäykset ylen ystävällisiä olleet, joita siinä vaihdettiin. Vedäpäs vaan kätesi pois, — niin ne puhuivat, nuo suden kiiluvat silmäykset, — niin heti olen kulkussasi kiinni. Silloin minä tartuin hukan suoliin kiinni, kiskaisin ne irti ja käänsin pedon nurin kuin rukkasen elikkä, niinkuin sanotaan, vedin tuppeen. Sinne sen sitten jätin maalle maan hyväksi.

11. Hullut turkit

Edellä mainittua onnistunutta temppeä ei sopinut käyttää silloin kuin hullu koira kerran tuli minua vastaan kadulla Pietarin kaupungissa.

Silloin ei auttanut muu kuin saada jalat allensa kiiruimman kaupassa. Päästäkseni joutuisammin pakoon, heitin turkit yltäni ja olin pian huoneessani, lukkojen ja salpain takana. Kaikki ihmiset kun olivat juosseet kadulta tiehensä eikä kukaan uskaltanut nenäänsäkään pistää ulos tuntikausiin, niin toivoin saavani turkkini takaisin. Turkit olivat juuri sen samaisen naalin nahkaa, jonka kerran niin loistavalla tavalla olin saaliikseni saanut. En olisi millään ehdoin raskinnut luopua niistä. Illemmällä lähetin palvelijani etsimään turkkeja, jotka hän löysikin neuvomastani paikasta. Ne pantiin sitten muitten pukujeni joukkoon vaatesäiliöön.

Seuraavana aamuna minä heräsin kauheaan meluun ja meteliin talossani. Samassa syöksee Juhana huoneesen, huutaen täyttä kulkua: — Hyväinen aika, paroni! Mikä lie turkeille tullut, mutta ihan ne on hullut!

Minä menen toiseen huoneesen. Siellä on kaikki vaatteet hujan hajan, muutamat repaleina jo. Juhana oli oikeassa: turkit olivat ihan hupihulluina. Raivoisa koira oli niitä purrut ja tartuttanut tautinsa niihin. Omin silmin minä nyt näin, kuinka ne paraillaan armottomasti pelmuuttivat ja raastelivat minun hienoa hovipukuani.

Pistolit ja kepit piti ottaa avuksi, ennenkuin turkit saatiin asemilleen.

KOLMAS LUKU

Koirista ja hevosista

1. Uskollinen koira

En rupea lukijan vaivaksi tässä juurta jaksain juttelemaan, mitä kaikkea minulla oli tallissa ja koirapihassa ja asevarastossa, vaikka olinkin laajalti kuuluisa siitä, että ratsut ja koirat ja aseet oli minulla erinomaiset ja taitoni niitten käyttämisessäkin erinomainen. Kerron vain muutaman piirteen kahdesta koirasta, jotka ovat osoittaneet minulle niin suuria palveluksia, ett'en niitä ikinä unohda.

Toinen oli aivan väsymätön lintukoira, niin kiltti ja viisas eläin, että ken sen vaan kerrankin näki, hän paikalla rupesi minua kadehtimaan. Päivä tai yö — se oli sille ykskaikki. Milloin öiseen aikaan metsälle satuin, silloin sidoin sille lyhdyn hännän päähän, ja usein se sillä tapaa toimitti tehtävänsä paremminkin kuin päivällä.

Moniahta viikko häitteni jälkeen teki vaimoni mieli lähteä metsästysretkelle. Ja niinpä lähdettiinkin. Minä ratsastin edeltä tiedustelemaan, eikä aikaakaan, niin jo kävi koira asentoon: kedolla satakunta metsäkanoja. Minä jäin odottamaan vaimoani, jonka oli määrä tulla perässä luutnanttini ja palvelijan kera. Minä odotan ja odotan, mutta ei kuulu ketään. Vihdoin kävin jo levottomaksi ja läksin takaisin peräämään heitä. Puolitiessä kuulin surkeata valitusta. Läheltä se tuntui tulevan, mutta en nähnyt ainoatakaan ristiselua.

Astui ratsailta, panin korvani maata vasten ja kuulin valitusten tulevan maan sisästä: tunsin samalla vaimoni, luutnantin sekä palvelijan äänen. Samalla huomasin läheisyydessä erään kiivihiihi-kaivoksen aukon. Ei epäilemistäkään enää: metsästysoverini ovat pudonneet kaivokseen. Hyppäsin hevosen selkään ja läksin täyttää laukkaa lähimpään kylään, hakemaan kaivosmiehiä. Pitkään ponnistusten perästä meidän onnistui vihdoin vetää poloiset ylös kaivoksesta, joka oli vähintäkin yhdeksänkymmentä jalkaa syvä.

Yksitellen hinattiin ylös palvelija, hänen hevosensa, luutnantti, hänen hevosensa, sitten vaimoni ja vihdoin hänen pieni ponynsa. Ihmeellisintä tässä jutussa on se, että vaikka ihmiset ja elukat olivat syösseet niin hirvittävään syvyyteen, ei kukaan ollut loukkaantunut, pieniä vammoja ja kuhmuja lukuun ottamatta. Kauheassa hädässä he vaan olivat olleet, arvaahan sen.

Metsästyksestä tietysti ei tullut sillä kertaa mitään, eikä minua kukaan moittine siitä, että minulta tällaisen kamalan tapauksen tähden kokonaan unohtui koira metsäkanoineen kedon laitaan.

Virkatoimieni tähden täytyi minun jo huomenissa lähteä matkalle ja viipyä neljätoista päivää. Palattuani tiedustin ensi työkseni Dianaa, mutta sitä ei ollut kukaan osannut kaivatakaan, kaikki kun olivat luulleet sen olevan minun mukani. Koira on kadonnut, arvelin jo, mutta äkkiä iski mieleeni: kunhan se ei vaan yhä vieläkin olisi metsäkanoja seisomassa!

Ratsastin suoraa päätä sinne, ja katso siellä seisoo uskollinen koirani ihan samassa paikassa, johon sen olin neljätoista päivää sitten jättänyt. "Diana!" huusin minä. Se hyppäsi ylös, metsälinnut pyrähtivät lentoon, ja minä sain yhdellä laukauksella viisikolmatta lintua. Mutta elukka parka oli niin laihtunut ja kuihtunut, ett'ei jaksanut enää kotiakaan astua. Minun täytyi nostaa se eteeni hevosen selkään. Arvaa sen, kuinka mieluinen tämä taakka minulle oli. Syötettyäni ja hoidettuani sitä sitten pari päivää, oli se yhtä pulska ja pirteä kuin ennenkin.

Tämän samaisen koiran avulla sain minä muutamia viikkoja myöhemmin selityksen eräisen kummalliseen seikkaan, joka muutoin olisi pysynyt arvoituksena ikäni kaiken.

2. Ihmeellinen jänis

Olin kaksi päivää yhtä mittaa seurannut samaa jänistä. Myötäensä se kiiti koiran edessä ohitseni, mutta aina vaan niin suunnatonta vauhtia, ett'en koskaan ennättänyt ampua. Taikojä minä en todellakaan usko, siksi paljon olen sentään maailmassa liikkunut ja siksi monta kummallista seikkaa nähnyt, mutta tämä merkillinen jänis, minä myönnän sen, sai minut ihan ymmälle. Vihdoin viimeinkin se tuli niin lähelle minua, että olisin melkein ylettänyt siihen pyssynpiipulla. Se kaatui ja — mitä minä näen?

Jäniksellä oli neljä jalkaa mahan alla ja toiset neljä seljässä. Kun alaparit olivat väsyneet, kiepsahti se seljälleen ja jatkoi matkaa terveillä ja levänneillä jaloilla. En ole mointa jänistä milloinkaan nähnyt, mutta ei sitä mikään muu koira olisi koskaan saanutkaan kiinni kuin Diana.

3. Erinomainen lisäys

En yhtään liioittele, sanoessani, että Diana oli ainoa laatuaan. Ei ollut sillä verran vetävätä missään. Ainoa, mikä suunnilleen oli sen arvoinen, oli muuan pieni vinttikoiria, ulkomuodolleen varsin tavallinen, mutta nopeudelleen aivan hämmästyttävä. Sen juoksu oli niin kiihvasta, ja se oli jo niin kauan aikaa ollut minun palveluksessani, että se vihdoin oli juossut koipensa ihan tyngille, jotenka se lopulla ikäänsä kelpasi vallan hyvin mäyräkoiraksi.

Kerran, ollessaan vielä vinttikoirana, se sai ylös jäniksen, mutta parin kierroksen perästä alkaa metsästä kuulua kummallista nalkutusta, niinkuin olisi kokonainen lauma koiria liikkeessä, mutta niin hiljaa ja epäselvästi, ett'en ymmärtänyt asianlaitaa ensinkään. Menin ääntä kohti, ja — ihmeellinen näky kohtasi minua silloin.

Jänis oli äkkiä saanut poikasia, ja koira oli samassa saanut pentuja, yhtä monta perillistä kumpikin. Jänöt olivat vaistomaisesti lähteneet karkuun, ja koirat olivat vaistomaisesti lähteneet niitä ajamaan ja saavuttaneetkin ne. Ja niinpä tapahtui, että ajon alussa oli ollut yksi jänis ja yksi koira, mutta ajon lopussa kuusi jänistä ja kuusi koira.

4. Raju ratsu

Tuosta ihmeteltävästä koirasta puhuessani, johtuu mieleeni muuan erinomainen liettualainen orhi, kerrassaan verraton eläin. Minä sain sen omakseni sattumalta eräässä tilaisuudessa, jossa minun ratsastustaitoni oli ilmennyt kauniimmassa loistossaan. Istuttiin kerran kreivi Przobovskin linnassa

Liettuassa; minä olin jäänyt saliin daamien kanssa teetä juomaan, muut herrat olivat lähteneet linnanpihalle katsomaan hevoslaitoksesta vasta tuotua nuorta, täysirotuista oritta. Äkkiä kuului sieltä hätähuutoja.

Minä riensin portaita alas. Hepo pihalla on niin raju, ett'ei kukaan uskalla nousta sille selkään; ei päästä lähelleenkään ketään. Rohkeimmatkin ratsastajat seisovat hämillään ja neuvottomina. Kauhusta he kalpenivat, kun minä yhdellä hyppäyksellä heilahdin sen selkään. Tämä äkillinen tempu hillitsi heti sen raivon, ja ennenpitkää onnistui minun saada ratsastustaitoni avulla se kokonaan kesyksi ja nöyräksi.

Rauhoittaakseni daameja, laukkasin minä akkunasta saliin, jossa sitten ratsastelin käymäjalkaa ja ravia ja nelistä. Vihdoin karautin keskelle teepöytää, ja siinä panin ratsuni tekemään mitä somimpia korkean koulun hyppyjä ja käänteitä, jotka sanomattomasti miellyttivät seuraa. Nuori ori totteli niin nöyrästi suitsia ja kannuksia, ett'ei yhtään lasia eikä kuppia mennyt rikki.

Tämä tapaus käänsi minun puoleeni ei ainoastaan kauniin sukupuolen, mutta kreivinkin suosion, jopa siinä määrin, että kreivi, aina hieno ja kohtelias, tarjosi minulle lahjaksi tuon uljaan oriin. "Piakkoin", sanoi hän, "lähtee kreivi Münnich sotaretkelle Turkkia vastaan, ja tämän ratsun seljässä te saavutatte loistavia voittoja."

NELJÄS LUKU

Turkin sodassa

1. Hevonen kahtia

Oczakowin edustalla torjuttiin kerran Turkki-laisten uloshyökkäystä, ja silloin oli etujoukolla kuuma päivä. Minulla oli eskadroona husaareja komennettavanani, ja me seisoimme edellimmäisinä. Äkkiä minä näen joukon vihollisia ryntäävän linnasta päin meitä kohti. Kuinka kaukana he olivat, ja minkä verran heitä oli, sitä en saattanut sanoa, sillä paksu pölypilvi verhosi heitä joka puolelta. Peittäytyä pölypilveen olisi meidänkin puolelta ollut tavallinen sotajuoni, mutta silloinpa en olisi tarkoitukseni perille päässyt. Minä lähetin tarkk'ampujani sivuille, käskien heidän nostamaan tomua niin paljon kuin mahdollista. Muun joukkoni kanssa läksin vihollista kohti, saadakseni selvän heidän luvustaan.

Se onnistuikin. Vihollinen piti ensin puoliaan, kunnes tarkk'ampujani olivat saaneet sen sivuilta päin epäjärjestykseen. Silloin hajoitimme vihollisen joukon kokonaan, hakkasimme maahan väkeä kuin heinää ja ajoimme loput takaisin linnaan. Eikä siinä kyllä. Vihollinen oli niin säikähtynyt, että riensi yhtä menoa vastaisen portin kautta ulos koko linnasta. Se oli enemmän kuin olimme osanneet toivoakaan.

Liettualainen ratsuni kun nelisti niin kiivaasti, niin jouduin minä etummaisiksi vihollisen kintereille. Huomatessani heidän sitten pakenevan toisesta portista ulos, katsoin parhaaksi pysähtyä torille ja puhalluttaa siellä väkeni kokoon. Mutta ihmeekseni ei näkynyt yhtään torvensoittajaa eikä ainoatakaan husaaria saapuvilla.

Eivät ne ainakaan kaukana ole, ja vähän ajan perästä kyllä joutuvat tänne, arvelin minä ja ratsastin kaivolle keskelle toria hevostani juottamaan. Se joi käsittämättömän ahnaasti suunnattomat määrät eikä näkynyt ikään tarpeeksensa saavan. Tuo oli varsin kummallista, mutta kun katsahdin taaksepäin, nähdäkseni eikö väkeäni jo ala kuulua, — arvatkaas mitä näin? Ratsustani oli koko takaosa poissa, ristiä ja lanteita myöten kuin poikki leikattu. Vesi vuoti takaa päin pois sitä mukaa kuin sitä pään puolelta tuli lisää; sisässä ei kestänyt tippaakaan.

Mitenkä tämä oli tapahtunut, sitä en pystynyt selittämään, kunnes yksi husaareistani karauttaa täyttä laukkaa luokseni, onnittelee minua ensin aivan ylenpalttisesti ja kertoo sitten seuraavaa. Juuri kuin minä olin keskellä pakenevia kiitämässä linnan portista sisään, oli suojaristikko pudonnut alas ja leikannut ratsustani peräosan irti. Tämä takapää oli ensin alussa jäänyt vihollisten puolelle ja matkaansaanut kauheata hävitystä heidän joukossansa. Kun ei se kumminkaan päässyt linnaan, oli se mennyt läheiselle niitylle, ja sieltä minä epäilemättä löydän sen jälleen. Minä käänsin ratsuni, ja se kiidätti minut täyttä laukkaa silmänräpäyksessä niitylle. Ja siellä minä suureksi ilokseni näin hevoseni peräpuoliskon hyppimässä ja keikkumassa mitä kummallisimmalla tavalla.

Huomattuani, että hevoseni kumpaisessakin puoliskossa on vielä ilmeisesti elinvoimaa, lähetin

noutamaan rykmentin eläinlääkäriä. Hän saapui heti, liitti puoliskot yhteen ja kiinnitti ne tuoreilla laakerin taimilla, joita kasvoi ylt'ympärillä. Haava parani onnellisesti umpeen. Mutta samalla tapahtui jotain, mikä ei olisi ollut mahdollista millekään muulle kuin tälle harvinaiselle ratsulle. Laakerintaimet juurtuivat sen ruumiiseen, kasvoivat ja ylenivät, niin että vihdoinkin muodostui ylitseni lehtimaja, jonka suojassa minä sittemmin tein monta sankarityötä.

En saata sentään olla mainitsematta erästä pientä hankaluutta, joka oli seurauksena äskeisestä loistavasta kahakasta. Olin niin urheasti, niin kauan ja niin vimmatusti peitonnut vihollisiani, että käsivarsi vielä kauan jälkeenkin päin teki samaa liikettä, vaikka vihollinen oli jo aikaa sitten kadonnut näkyvistäkin. Siltä varalta, ett'ei tuo yhtämittäinen huitominen omaakin väkeä vahingoittaisi, täytyi minun kahdeksan vuorokautta kantaa käsivarttani siteessä, niinkuin olisi ollut sijoiltaan pois.

2. Oudolla ratsulla

Ken kerran uskaltaa nousta sellaisen ratsun selkään kuin minun liettualainen orhini oli, hänen usko pystyneen eräasen toiseenkin toimeen, joka ensi hetkessä tuntuu ihan mahdottomalta.

Olimme piirittämässä erästä turkkilaista kaupunkia, en muista enää, minkä nimistä. Sotamarsalkan olisi ollut peräti tärkeä saada tietää, mitä tuossa linnoitetussa kaupungissa on tekeillä, mutta sinne ei ollut ajattelemistakaan, siinä kun olisi täytynyt kulkea etuvahtien ohi ja monien vartijalinjain ja vallitusten halki. Ei uskaltanut kukaan lähteä vakoojaksi. Kenties liiankin paljon luottaen rohkeuteeni ja ylenpalttisen palvelus-innon valtaamana, minä silloin asetuin erään suuren tykin ääreen, ja samassa silmänräpäyksessä kuin se laukesi, samassa minä hyppäsin luodin päälle, päästäkseni sillä tapaa kaupunkiin.

Mutta puolitiessä iski minuun uusi ajatus. Niin, — arvelin minä, — kaupunkiin tästä kyllä päästään, entäs takaisin? Mitenkä sinun käy, sinne tultuasi? Sinut tuomitaan vakoojana ja hirtetään ensimmäiseen puuhun. Ei sellainen loppu sovi Münchhausenin suvun jäsenelle.

Niissä ja senkaltaisissa mietteissä minä huomasin kaupungista meidän leiriin ammutun luodin parin askeleen päässä minusta, minä heilahdin sen niskaan ja palasin onnellisesti oman väkeni luokse takaisin. Tarkoitus jäi tosin saavuttamatta, mutta ehjin nahoin pääsin sittenkin.

3. Ratsain aukosta

Jos minä itse olin hyppäyksissä sukkela ja vikkela, niin ei ollut huonompi mun ratsunikaan. Se ei välittänyt aidoista eikä kuopista, — ylitse hyppäsi vaan kaikesta, mikä eteen tuli.

Kerran sattui jänis, jonka kintereillä olin, hyppäämään tien poikki, ja samassa joutuivat sen ja minun väliini komeat vaunut, joissa istui kaksi ihanata rouvas-ihmistä. Mutta hevonen loikkasi vaunujen läpi, ikkunasta toiseen, — ruudut olivat näet lasketut alas, — ja semmoista vauhtia loikkasikin, ett'en ennättänyt hattuanikaan nostaa, minä, jonka synnynnäinen kohteliaisuus yleensä oli vetänyt suosiollista huomiota puoleensa sekä ylhäisissä että alhaisissa. Vielä vähemmin siinä oli aikaa pyydellä anteeksi tavatonta rohkeuttani, jolla heitä olin häirinnyt. Ratsuni kiiti näet niin tulista tuiskua, että viimeinkin, kun ennätin hämmästyksestäni toipua ja katsahtaa, missäpäin jänis lienee, huomasin sen puolen peninkulman päässä takanani. Me olimme karauttaneet sen sivuitse, ja tuolla se istui kaukana ja katseli meitä niin pilkallisesti. Kääntyä takaisin, — mahdotonta: se olisi loukannut uljaan ratsuni kunniantuntoa.

4. Suosta omin neuvoin

Kerran taas minun piti karauttaa suon poikki. Päästyäni jonkun matkaa, huomasin sen olevan paljoa suuremman kuin ensin olin luullutkaan. Palasin senvuoksi reunalle ja otin paremman vauhdin, mutta tällä kertaa kävi kahta hullummin: minä vaivuin ratsuineni päivineni kaulaa myöten suohon. Hukka meidät siinä varmaan olisi perinyt, mutta silloin tartuin kaikkiin voimin toisella kädelläni omaan palmikkooni, puristin jalat lujasti hevoseen kiinni ja niin vedin meidät kumpaisenkin jälleen kuivalle maalle.

VIIDES LUKU

1. Kuusta kirvestä

Niin rohkea ja sukkela ja taitava kuin olinkaan, ja niin uljas kuin olikaan minulla ratsu, kävi Turkin sodassa sittenkin välisti toisin kuin olisin suonut. Menipä minulla kova onni niinkin pitkälle, että jouduin ylivoiman käsissä vangiksi ja, — mikä vielä pahempi oli, vaikka senpuolisilla ihmisillä ihan tavallista, — minut myötiin orjaksi.

Tässä nöyryytyksen tilassa minä sain tehtäväkseni erään toimen, joka ei ollut niin raskas kuin harvinainen eikä niin painostava kuin harmillinen. Minun piti näet joka aamu ajaa sulttanin mehiläiset kedolle, paimentaa niitä siellä koko päivä ja tuoda yöksi pesiin takaisin. Illalla kerran oli parvi yhtä mehiläistä vailla, ja pian huomasinkin sen kimpussa kaksi karhua, jotka mielivät repiä sen palasiksi, saadakseen siltä hunajat pois. Minulla kun ei ollut muuta asetta mukanani kuin hopeakirves, kaikkien sulttanin puutarhurien ja työmiesten tunnusmerkki, niin viskata sinkautin sen noita rosvoja kohti, pelotteeksi vaan. Mehiläisen minä sain kuin sainkin pelastaneeksi, mutta kovin huimasti olin heittänyt kirveen. Se lensi ilmaan ja kohosi siellä kohoomistaan niin korkealle, että kolahti viimein kuuhun.

Milläs kurin saada se nyt takaisin? Mistä otti niin pitkät tikapuut?

Samassa johtui mieleeni, että turkin pavuthan kasvavat luvattoman nopeasti ja suunnattoman pitkiksi. Minä istutin sellaisen maahan, ja sekös siitä nousemaan ja vartta lykkäämään taivasta kohti! Ei aikaakaan, niin jo alkaa kiertyä kuun toisen sakaran ympärille. Minä mielissäni silloin kiipeämään pavunvartta ylös ja pian olinkin kuussa. Mutta eipä se hopeakirves niinkään pian löytynyt, siellä kun kaikki paikat hohtavat hopealle. Viimeinkin sen sitten löysin olkikasan päältä.

Nyt oli lähdeittävä takaisin. Mutta voi kauhistus! Pavunvarsi oli päivänpaisteessa kuivunut ja kuihtunut niin pahanpäiväiseksi, ett'ei ollut yrittämistäkään laskeutua sitä myöten maahan, jos mieli olla niskaansa taittamatta. Mitäs nyt tehdä? Otin ja punoin oljista köyden niin pitkän kuin sain, sidoin sen toiseen kuunsakaraan ja laskin sitten köyttä pitkin alas, oikea käsi köydessä kiinni, vasemmassa kirves. Aina kun jonkun matkaa olin päässyt alas, katkaisin kirveellä yläosan köyttä poikki ja sidoin sen alapäähän. Tätä temppua useampia kertoja uudisteltuani, pääsin muutamassa minutissa niin pitkälle, että jo erotin allani sulttanin linnan.

Lienen ollut vielä parin peninkulman päässä maasta, keskellä pilviä, silloin köysi otti ja katkesi, ja minä lensin alas hirvittävää kyytiä. Ruumiini oli, tuota pitkää matkaa pudotessaan yhä kiihtyvällä vauhdilla, käynyt niin jyräväksi, että minä vajosin suoraa päätä maan sisään, ainakin yhdeksän jalan syvyyteen. Mutta hätä keinon keksii. Neljäkymmentä vuotta vanhoilla kynsilläni minä kaivoin kuopanseinään jonkinlaiset astimet ja pääsin siten vihdoin onnellisesti päivänvaloon. Miltä minä näytin, siitä ei maksa puhuaakaan.

2. Tehokas karhunpyynnin tapa

Siitä pitäin aloin minä, kokemuksesta viisastunut mies, tuumia uusia keinoja, joilla saisi karhut karkoitetuiksi mehiläispesäin äärestä. Voitelin kerran vankkurien aisan hunajalla, ja kävin itse väijyksiin. Jo tulee kuin tuleekin aimo karhu, hunajan hajua vainuten, ja alkaa nuoleksia aisaa niin ahnaasti, että oli pian nuolaissut sen suuhunsa ja sitten mahansa ja kaikkien sisuksien läpi ja oli nyt kuin vartaalla paisti. Silloin minä hyppäsin piilosta esille ja iskin aisannenän läpi paksun vaarnan, joten mesikämmeneltä paluumatka kerrassaan katkesi. Siihen minä sen sitten jätin huomis-aamuun asti. Sulttani sattui aamukävelyllään kulkemaan siitä ohitse, ja oli naurusta haljeta, nähdessään, minkä kepposen minä olin karhulle tehnyt.

5. Jäätyneitä ääniä

Pian senjälkeen solmittiin rauha Venäjän ja Turkin välille, ja minut lähetettiin monen muun sotavankeudessa olleen kanssa takaisin Pietariin. Minä otin eroni sotapalveluksesta ja läksin Venäjältä pois juuri sinä hetkenä, jolloin suuri vallankumous puhkesi ilmi, ja niin monta korkeata personaa lähetettiin Venäjältä Siperiaan, muun muassa sotamarsalkka Münnichkin. Sinä vuonna oli niin ankaran kova talvi, että itse aurinkokin lienee vilustunut ja saanut nuhan. Siitä näkee sen kasvoissa jälkiä vielä tänäkin päivänä. Venäjältä palatessani sain minäkin kokea paljoa enemmän kovaa kuin sinne samoilllessani.

Liettualainen ratsuni kun oli jäänyt Turkinmaahan, täytyi minun kulkea postihevosilla. Tultiin tuosta kerta hyvin kapeaan kujaan. Minä käskin postiljonin toitottamaan torveensa, jott'ei sattuisi yhteentörmäystä vastaantulijain kanssa. Mies totteli ja puhalsi kuin henkensä edestä, mutta ääntä ei

torvesta lähtenyt, ei niin merkkiä. Se oli varsin kummallista, ja tuskallista se oli kanssa, sillä kujan toisessa päässä tulivat juuri näkyviin suuret vaunut, jotka täyttivät koko tien.

Minä silloin vaunuista maahan ja riisuin ensi hätään hevoset valjaista. Sitten nostin nämä nelipyöräiset pelit kimpsuineen kampsuineen selkääni ja hyppäsin aidan yli pellolle. Eikä se leikin asia ollut ensinkään, aita kun oli, pahas, ainakin puoltatoista syltä korkea. Toisella harppauksella lennätin sitten vaunut vieraitten vaunujen ohi maantielle jälleen. Tämän tehtyäni palasin hevosten luo, sieppasin ne, yhden kumpaankin kainalooni, ja nostin ne ihan samalla tavalla vaunujen eteen. Ja sitten ne valjastettiin, ja sitten tultiin muutta mutkitta seuraavaan kestikievariin.

Jäi sanomatta, että toinen meidän hevosista, nuori ja äksy orit, oli vähällä saada kummia aikaan, se kun toista kertaa aidan yli hypätessäni, potki niin vimmatusti, että yhteen aikaan jo ajattelin, että mitenkähän tässä käykään. Mutta siitä leikistä tuli lyhyt loppu: otin ja pistin sen takajalat takkini taskuun.

Kestikievariin tultua ripusti postiljoni torvensa naulaan, ja sitten käytiin pöytään.

Mutta — aatelkaas! "Tararam, potopom!" Torvi alkoi töräytellä ihan itsekseen. Meiltä silmät pystyy: mitäs muka tuo? Äänet nähkääs olivat jäätyneet pakkasella torveen. Ne olivat sitten lämpimässä huoneessa vähän kerrassan sulaneet ja läksivät nyt kirkkaina ja heleinä kuuluville. Ja siitäkös postiljonille hyvä mieli! Ja niinpä tuo hauska soitin piti meitä puolen tunnin aikaa musikissa, eikä yhtään tarvinnut siihen puhaltaa. Siinä saatiin kuulla preussilainen marssi: "Ei ole viinaa, ja lempikin loppui", ja sitten: "Ilta oli ihanainen", vihdoin: "Eilen, suurena Mikkelinpäivänä", lisäksi monta kansanlaulua ja lopuksi: "Kaikk' kuin lepoon sääntyy".

Se oli minun viimeinen seikkailuni Venäjänmaalla.

* * * * *

Matkustajilla on aina tapana, seikkailuistaan kertoessaan, haastella semmoisista, mitä eivät ole koskaan nähneetkään. Ihmekös sitten, että heidän juttunsa välistä tuntuvat perättömiltä? Ja jos nyt minunkin kertomusteni todenperäisyyttä joku alkaisi epäillä, niin kovin olisi minulle katkerata moinen luottamuksen puute. Ties rohkenisinko ruveta kertaillemaankaan seikkailuistani merellä, jotka ovat vielä paljoo kummallisemmat, vaikka ovatkin yhtä taattuina kuin edellisinkin.

KUODES LUKU

Ensimmäinen seikkailu merellä

1. Lähtö

Minun ensimmäinen matkani elämässäni oli merimatka. Sen tein vähää ennen sitä retkeäni Venäjälle, josta jo olen kertonut monta mieleen pantavaa tapausta.

Jo siinä iässä, jolloin vielä ihmiset olivat epätiedossa, oliko pikkuinen pimento minun ylähuulellani untuva-haituvaa vai oikeata partaako, jo siinä iässä minä yötä ja päivää mietiskelin matkustuksia ja unissani kiitelin maita mantereita.

Isä vainaa oli matkustellut suurimman osan ikäänsä ja kertoi meille pitkään talvi-iltain kuluksi monta seikkailua, jotka olivat ihan tosia kaikki. Minun matkustushaluni pontena ja pohjana oli siis synnynnäinen taipumus kuin myöskin isän esimerkki. Koetin käyttää hyväkseni pienimmänkin tilaisuuden, joka tekisi matkustamisen mahdolliseksi, mutta täyttä totta ei vaan tahtonut tulla.

Välistä oli minun jo onnistunut saada isä puolelleni, mutta äiti ja tati ne silloin tekivät sitä kovemman tenän, ja hetken kuluttua olivat kaikki ponnistukseni menneet myttyyn. Vihdoinkin sattui kaikeksi onneksi muuan äitini sukulaisia tulemaan meille, ja ennen pitkää olin minä hieroutunut hänen suosioonsa. Hän sanoi minua kelpo pojaksi ja lupasi tehdä kaiken voitavansa, saadakseen minun matkahaluni tyydytetyksi.

Hänen puheliaisuutensa oli tehokkaampaa kuin minun. Jo siinä yksikin esitys tehtiin ja kumottiin ja ehtoja vastaan ehtoja rakennettiin ja väitettiin ja itkettiin, mutta loppujen loppu oli se, että minut päästettiin hänen kanssaan purjehtimaan Ceylonin saarelle, jossa hänen enonsa oli ollut monta vuotta

kuvernöörinä, ja jonne nyt korkeavoipaiset kenraalistaatit olivat lähettäneet hänet tärkeälle toimelle.

2. Myrsky ja mitä siitä seurasi

Me läksimme purjehtimaan Amsterdamista, eikä koko matkalla mitään erinomaista tapahtunutkaan. Kerran vaan yllätti meidät kauhea myrsky, ja koska sen seuraukset olivat varsin merkillisiä, niin viivähtänen siinä hetkisen.

Olimme juuri käyneet ankkuriin erään saaren rannalle ottamaan vettä. Silloin nousi myrsky ja raivosi niin hirmuisesti, että tempasi pisimmätkin puut juurineen maasta ja lennätti ilmaan. Vaikka monetkin niistä painoivat tuhansia leivisköitä, niin köykäisinä höyheninä ne vain leijailivat tuolla ylailmoissa.

Myrskyn tauottua putosi kumminkin jok'ainoa puu ihan entiselle sijalleen ja juurtui samassa kiinni, niin ett'ei elementtien taistelusta ollut merkkiäkään jäljellä. Yksi puu vaan teki poikkeuksen. Juuri siinä silmänräpäyksessä, jolloin myrsky tempasi puun maasta, oli muuan ukko akkoineen kiipeämässä siihen nauriita poimimaan, sillä siinä maan-osassa nauriit nähkääs kasvaa puussa.

Arvoisa aviopari teki tuon ilmamatkan häikäilemättä, mutta sen painosta otti puu toisen suunnan ja putosi pitkin pituuttaan maahan. Nyt sattui sillä tapaa, että saaren kaikkein armollisin katsikka eli ruhtinas oli lähtenyt asunnostaan pihalle, niinkuin useimmat hänen alamaisistansakin: pelkäsi näet joutuvansa linnansa raunioitten alle siinä kovassa myrskyssä. Kun sää asettui, oli hän juuri astumaisillaan puutarhan kautta linnaansa jälleen, mutta silloin pudota romahti tuo naurispuu hänen päähänsä ja tappoi hänet kaikeksi onneksi siihen paikkaan.

Kaikeksiko onneksi?

Niin juuri, kaikeksi onneksi, sillä, kaikella kunnioituksella puhuen, katsikka oli hirmuinen tyranni ja kaikki hänen alamaisensa onnettomimpia ihmisiä maailmassa, yksin suosikitkin. Hänen aitoissaan homehtuivat ja märkänivät suunnattomat määrät viljaa ja muuta muonaa, mutta kansa, jota hän oli armottomasti nylkenyt, oli sanan täydessä merkityksessä nääntymäisillään nälkään.

Hänen saari-valtakuntaansa ei vihollinen koskaan uhannut, mutta sittenkin hän pisti sotaväkeen kaikki nuoret miehet, tehdäkseen heistä muka sankareita, ja tuon tuostakin hän sitten möi koko sankarikokoelmansa enemmän tarjoavalle naapurille, siten kasaten miljoonia simpukankuori-rahoja entisten miljoonain lisäksi.

Kiitokseksi siitä suuresta palveluksesta, minkä nuo nauriinpoimijat olivat isänmaalle tehneet, korotti kansa heidät valta-istuimelle. Tosin oli tämä kunnioitettava pariskunta ylä-ilmoissa lennellessään tullut katsoneeksi aurinkoa kasvoin niin läheltä, että heiltä oli hieman himmennyt sekä silmäin valo että järjenkin valo, mutta he hallitsivat kumminkin niin hyvin, ett'ei kukaan, nauriita liiestiessään, jättänyt sanomatta: "Eläkööt meidän katsikat!"

Kun sitten meidän laiva, joka myrskyssä oli saanut melkoisia vammoja, oli miten kuten korjattu, sanoimme me jäähyväiset uusille hallitsijoille, nostimme purjeet ja saavuimme kuuden viikon kuluttua Ceyloniin.

2. Hirmu siellä, kauhu täällä

Oltuani pari viikkoa Ceylonissa, sain kuvernöörin pojalta kutsut metsästysretkelle. Minä läksin ilomielin. Uusi ystäväni oli kookas ja väkevä mies ja senpuoleiseen helteeseen tottunut; minua sitä vastoin alkoi jo ennen pitkää väsyttää, ja salolla jäin hänestä pian kappaleen matkaa jäljelle.

Olin juuri istahtanut lepäämään erään virran rannalle, kun äkkiä kuulin kovaa räiskettä takanani. Minä käännyin katsomaan ja olin kauhusta kangistua: hirmuisen suuri jalopeura astuu juuri minua kohti. Sen kiljunnasta minä ymmärsin, että pedolla on vakaa aikomus pistää minut murkinoiksi poskeensa, minulta lainkaan lupaa kysymättä. Pyssyni oli ladattu jäniksenhauleilla. Siinä ei ollut siekailemista; minä päätin ampua, pedolle pelotukseksi. Mutta tähdätessäni ymmärsi sekin minun aikomukseni, vimmastui ja syöksi minun päälleni. Vaistomaisesti minä yritin ihan mahdottomia: lähteä pakoon. Minä käännyin ympäri ja — ihan vieläkin hirvittää, tuota muistellesani, — parin askelen päässä minusta seisoo kamalan suuri krokodiili, kita ammollaan, valmiina nielaisemaan minut.

Minun tilani oli hirmuinen: takanani jalopeura, edessä krokodiili, vasemmalla vuolas virta, oikealla syvä kuilu, jonka pohjalla, niinkuin sittemmin sain tietää, myrkyllisiä käärmeitä vilisee.

Hämmästyneenä, huumauneena — sellainen se olisi ollut Herkuleskin tällä hetkellä — minä vaivuin maahan. Ainoa ajatukseni oli: milloinkahan sitä ollaan jalopeuran hampaissa tai krokodiilin kauheain leukapielten välissä. Silmänräpäys vielä, niin kuuluu sanomatonta, kummallista melua, mutta mitään

kipua en tunne missään. Nostan verkalleen päätäni ja silloin huomaan, että jalopeura, tehtyään ankaran hyppäyksen minua kohti, onkin loikannut sitä menoa suoraan krokodiilin kitaan, ihan nieluun saakka. Ja siinä se nyt turhaan rimpuilee, päästäkseen pois. Minä kavahdin pystyyn, sieppasin puukkoni ja sivalsin jalopeuralta pään poikki. Ruumis jäi nytkähtelemään jalkaini juureen. Sitten työnsin pyssyn perällä pedon pään niin syvälle kuin mahdollista krokodiilin sisään. Hetken kuluttua heitti sekin henkensä.

Tuskin olin saanut tämän loistavan voiton kahdesta kauheasta vihollisesta, niin jo joutui toverinikin saapuville. Pitkällinen poissaoloni oli näet ruvennut häntä huolestuttamaan, jonka vuoksi hän oli lähtenyt etsimään minua. Hän onnitteli minua sydämellisesti, ja sitten me yhdessä mittasimme krokodiilin pituuden: ummelleen neljäkymmentä Parisin jalkaa ja seitsemän tuumaa!

Kerrottuamme tästä harvinaisesta seikkailusta kuvernöörille, lähetti hän heti kohta rattaita ja väkeä, noutamaan hirviöt palatsiin. Taitava turkkuri teki minulle sitten jalopeuran nahasta useampia tupakkakukkaroita, joista osan lahjoitin ystäväilleni Ceylonissa. Muut minä sittemmin lähetin lahjaksi Amsterdamin pormestarille. Vastalahjaksi hän tarjosi minulle tuhannen dukattia, ja minulla oli täysi työ ja tekeminen, ennenkuin sain sen tarjouksen torjutuksi.

Krokodiilin nahka täytettiin, ja nykyjään se on Amsterdamin museon parhaita kaunistuksia. Vahtimestari, sitä näytellessään, kertoo koko tapauksen juurta jaksain. Minun täytyy kumminkin sanoa, että mies lisäälee siihen omasta päästään kaikenlaista pötyä, mikä ei lainkaan ole totta, ei todennäköistäkään. Niinpä hän esimerkiksi laskettelee, että jalopeura oli hypännyt ihan koko krokodiilin läpi, ja että samassa kuin jalopeuran pää oli tullut näkyviin, samassa "monsieur, maailman mainio paroni", — niin hän kuuluu minua nimittelevän — oli yhdellä iskulla lyönyt poikki pään ja myös kolme jalanmittaa krokodiilin hännästä.

— Krokodiili, — jatkaa hän suhosiaan, — syvästi loukkautuneena tällaisesta typistyksestä, oli kääntynyt ympäri, siepannut herra paronin kädestä jahtipuukon ja nielaissut sen niin vimmatulla himolla, että se meni suoraa päätä sydämeen, ja peto kuoli siihen paikkaan.

Sanomattanikin on selvä, kuinka ilkeältä minusta tuntuu tuon miehen hävyttömyys. Nykyisenä epäilyksen aikakautena saattaisi monikin, joka ei minua tunne, ruveta tuollaisten törkeäin valheitten takia epäilemään minun seikkailujeni todenperäisyyttä, ja sellainen se loukkaa kunniallista miestä sydänjuuria myöten.

SEITSEMÄS LUKU

Toinen seikkailu merellä

1. Verraton kuski

Vuonna 1776 minä astuin Portsmouthissa englantilaiseen ensi luokan sotalaivaan, jossa oli sata tykkiä ja tuhatneljäsataa miestä, määräpaikkana Pohjois-Amerikka. Saattaisin kertoa monesta merkillisestä seikkailustani Englannissa, mutta jääkööt toiseksi kertaa. Yksi seikka vaan ohimennen. Eräänä päivänä oli minulla mielihyvä nähdä kuninkaan ajavan juhlavammisissaan suurella prameudella parlamenttiin. Ohjaksissa oli muuan suunnattoman lihava kuski, joka käytti ruoskaansa niin ovelasti, että sen pitkä siima kirjoitti ilmaan aivan selvästi kuninkaan nimen ja sen yläpuolelle kuninkaallisen kruununkin.

2. Täräys.

Matkalla Amerikkaan ei tapahtunut mitään sen kummempaa. Vasta silloin, kuin olimme noin kolmesataa peninkulmaa St. Lorenzo virran suusta, tapahtuivat ensimmäiset kolttoiset. Laiva tärähti tavattoman ankarasti johonkin, jota luulimme kivisärkäksi.

Luotimalla huomattiin kumminkin, että vettä oli kuudettasataa syltä. Tapaus oli sitäkin hämärämpi ja kummallisempi, kun meiltä oli peräsin särkynyt, puukipröyty katkennut kahtia, kaikki mastot haljenneet pitkin pituuttaan ja kaksi mastoa pudonnut etukannelle. Eräskin matrossi parka, joka paraillaan oli ollut keskimastossa, sinkosi vähintänsä kolmen peninkulman päähän laivasta, ennenkuin putosi mereen. Kaikeksi onneksi oli hänellä lentäessään sen verran järkeä päässä, että hoksasi tarttua erästä sepelhanhea nokasta kiinni, joten putousvauhti koko lailla hiljeni. Edelleenkin hän piteli hanhea kaulasta kiinni ja ui sillä tapaa laivan luokse takaisin.

Täräys oli ollut niin ankara, että kaikki, mikä miestä oli välikannella, kolahti kantta vasten. Minunkin pääni sai siinä jyräkässä sellaisen kumauksen, että painui hyvän matkaa harteitten väliin, ja kuukausia kului, ennenkuin se taas kohosi asemilleen.

Emme olleet vielä ennättäneet kunnon lailla toipua tuosta mylläkästä, niin jo nähtiin meren pinnalla suunnattoman suuri valaskala. Siinä nyt selitys äskeiseen täräykseen. Ja niin oli hirviö suutuksissaan häirityksestä, että se pieksi hännällään huimasti laivan kupeita. Vihansa vimmassa se oli nielaissut kitaansa meidän suurimman ankkurin, joka tavallisuuden mukaan riippui perällä, ja kuljettanut meitä vähintänsäkin kuusikymmentä peninkulmaa, jos laskee kuusi peninkulmaa tuntia kohti.

Ties taivas minne asti se peto olisi meidät vienytkään, mutta kaikeksi onneksi katkesi ankkuritouvi, jotenka laiva pääsi valaskalasta, jospa ankkuristaankin. Monta kuukautta myöhemmin me sitten, kotimatalla, kohtasimme tämän valaskalan melkein samassa paikassa: hengetönnä se kellui vedenpinnalla ja oli liioittelematta lähes puolen peninkulman pituinen. Tietysti ei sellaisesta jättiläisestä sopinut ottaa laivaan kuin pieni osa vaan. Laskettiin veneitä vesille ja saatiin suurella vaivalla hakatuksi pedolta pää poikki. Ja arvatkaas, mikä ilo meille nousi, kun päästä löytyi ei ainoastaan meidän iso ankkuri, vaan vielä viidettäkymmentä sylvä ankkuritouviakin hampaan kolosta vasemmassa alaleuassa!

Se olikin ainoa merkillinen tapaus koko matkalla.

4. Ihmeellinen pelastus

Ei vainenkaan ollut ainoa! Olin vähällä unohtaa sen tapauksen, joka oli saattamaisillaan meidät perikatoon. Valaskalan hinatessa meitä, niinkuin edellä on kerrottu, ilmestyi laivan kylkeen vuoto, ja vettä tulvi laivan ruomiin niin tavattomasti, ett'ei laiva olisi enää voinut pysyä puoltakaan tuntia veden päällä, vaikka kaikki pumput olivat täydessä käynnissä. Kaikeksi onneksi olin minä ensimmäinen, joka tapaturman huomasi. Aukko oli toista jalkaa läpimitassa. Minä koetin tukkia sitä jos millä, mutta turhaan. Vihdoin iski mieleeni onnellinen ajatus, joka pelasti sekä tuon pulskan laivan että koko laivaväenkin. Ennättämättä enää vetää housujakaan jalasta, minä asetuin rohkein mielin istumaan aukkoon, ja vaikka se olisi ollut suurempikin, niin täyttänyt minä sen olisin. Tätä älköön kummasteltako, sillä minä olen sekä isän että äidin puolelta hollantilaista, ainakin vestfalilaista alkujuurta. Minun tilani oli, totta puhuen, vähän viileänpuoleinen, mutta pian minut siitä päästi laivan kirvesmiehen taito.

KAHDEKSAS LUKU

Kolmas seikkailu merellä

Kalan vatsassa

Kerran olin vähällä joutua surman suuhun Välimeressä. Läksin näet lähellä Marseillen kaupunkia eräänä kauniina kesä-iltana uimaan. Yht'äkkiä näin suuren kalan uivan minua kohti suu ammollaan. Pakoon ei siinä ollut yrittämistään. Minä hyyristyin vaan niin pieneksi kuin suinkin oli mahdollista: jalat koukkuun ja käsivarret rinnalle ristiin. Sillä tapaa pääsin pujahtamaan pahuksen leukapielten välitse kulkkuun ja sitä tietä vatsaan. Siellä oli pilkkosen pimeä, mutta muutoin lämmin ja vallan hyvä olla. Minun läsnäoloni näkyi tuottavan sille jonkun verran vatsanväännteitä, ja mielellään se kaiketi olisi päässyt minusta. Tehdäkseni pedon olon kahta tukalammaksi, rupesin minä vatsassa kävelemään ja juoksemaan ja tanssimaan, sanalla sanoen kaikin tavoin peuhaamaan ja teutumaan pimeässä vankikopissani. "Shottish" — se se varsinkin näkyi olevan sille vastenmielistä: se ähki ja puhki surkeasti ja kohotti välistä puolet ruumistaan suoraan vedestä ylös. Sellaisessa asennossa sen sattui huomaamaan muuan italialainen laiva. Vene laskettiin alas, ja kun kala jälleen nousi veden pinnasta, iskettiin siihen väkäkeihäs, ja koko hirviö nostettiin laivan kannelle. Minä kuulin sitten laivaväen neuvottelevan, millä keinoin kala olisi paloiteltava, jotta rasvaa saataisi niin paljon kuin mahdollista, — minä osasin nähkääs italiankieltä. Silloin minulle kauhea hätä käteen, sillä minä pelkäsin, että he, kalaa leikkellessään, silpovat minutkin palasiksi. Harkitsin sitten, että kaiketi he ensiksi katkaisevat pään ja pyrstöön, ja asetuin sen vuoksi keskelle mahaa, jossa olisi ollut sijaa ainakin kahdelletoista miehelle. Pian rauhoittui mieleni, kuullessani heidän alkavan vatsan puolelta. Heti kuin vähänkin alkoi valoa pilkottaa, rupesin minä huutamaan minkä jaksoin, ilmoittaen, kuinka mieluista minun olisi tulla tuttavaksi herrain kanssa ja päästä heidän suosiollisella avullaan tästä tukalasta tilasta, jossa olen tukehtumaisillani.

Mahdoton on kuvailla heidän hämmästystään, kun kuulivat äänen puhuvan kalan sisästä, ja yhä suuremmaksi heidän ihmettelynsä kasvoi, kun näkivät alastoman miehen vääntyvän sieltä esille.

Kerroin heille sitten koko historian juuri niinkuin tässäkin olen kertonut, ja he olivat naurusta pakahtumaisillaan.

Saatuani hiukan virvokkeita, hyppäsin mereen peseytymään ja uin sitten rannalle — vaatteitani hakemaan. Ne olivatkin ihan samassa paikassa, mihin ne olin jättänyt. Laskujeni mukaan olin minä ollut noin kolme tuntia hirviön mahassa.

YHDEKSÄS LUKU

Neljäs seikkailu merellä

Suuri saalis

Turkin palveluksessa vielä ollessani, läksin usein purjehtimaan huvipurrellani Marmoramerelle, josta on ihana näköala Konstantinopoliin ja sulttanin seraljiin. Aamulla kerran, purteni kokassa ihastellessani taivaan kirkkautta, huomasin ilmassa pyöreän, silmämäärältä biljardipallon kokoisen esineen, josta riippui jotakin. Minä tartuin heti parhaimpaan ja pisimpään pyssyyni — ilman sitä en milloinkaan lähde kotoani, — latasin sen luodilla ja laukaisin tuohon pyöreään esineeseen, mutta en osannut. Pistin kaksi luotia ja ammuin uudestaan, mutta yhtä huonolla menestyksellä. Lennätin siihen vihdoin kolmannella kerralla neljä, viisi luotia, ja silloin läksi tuo esine tulemaan lähemmäs.

Hämmästyin koko lailla, nähtyäni hetkisen perästä parin kyynärän päässä purresta pienen kultaisen vaunukorin, joka oli nuorilla kiinni mahdottoman suuressa pallossa, paljoa suuremmassa kuin minkä kirkon kupu hyvänsä. Korissa istui mies, puolikas paistettua lammasta vieressään. Toinnuttuani ensi hämmästyksestäni, otin hänet palloineen päivineen purteen ja asetuin sitten miehineni piiriin tämän omituisen ryhmän ympärille.

Mies näytti Franskalaiselta, ja Franskalainen hän olikin. Liivintaskuista roikkui hänellä kaksi kaunista, kultaperällistä kelloa, joihin oli maalattu ylhäisten herrain ja rouvain muotokuvia. Joka-ainoassa napinlävessä riippui kultainen kunniaraha, ainakin sadan dukatin veroinen, ja joka sormessa välkähteli kultainen timanttisormus. Takintaskut olivat täynnään raskaita rahakukkaroita jotka painoivat liepeet melkein maahan asti. — Hyväinen aika, — ajattelin minä, — tuo mies lienee tehnyt ihmiskunnalle erinomaisia palveluksia, koskapa suuret herrat, nykyaikoina yleensä niin merkillisen kitsaat, ovat noin ylenpalttisilla lahjoilla häntä palkinneet.

Huima putoaminen oli pannut miehen pään niin pyörälle, ett'ei hän ensi alussa kyennyt puhumaan sanaakaan. Vihdoin hän toipui ja kertoi sitten näin:

"Ei minusta ole tämmöisen kulkuneuvon keksijäksi, sen myönnän; ei ole minulla mielikuvitusta eikä tietojakaan tarpeeksi. Mutta se oli ainakin ihan omintakeinen ajatus, että läksin tällä tapaa matkustamaan, nolatakseni nuoralla-tanssijat ja sen semmoiset hyppijät, ja näyttääkseni, että pääsee sitä korkeammallekin. Kuusi tai seitsemän päivää sitten — en muista tarkoin, sillä minulta on tässä ajanlaskukin mennyt sekaisin — minä nousin pallollani ylös Cornwallisin niemeltä Englannissa, mukanani lammas, joka minun oli määrä heittää alas katsojain iloksi ja huviksi. Mutta tuskin olin ollut ilmassa kymmenisenkään minuttia, niin käänsi kova onni tuulen toisaanne. Aikomukseni oli päästä maihin Exeterissä, mutta minuapa veikin merelle päin, ja niin sain leijailla hirvittävän korkealla kauvan aikaa.

"Onni toki, ett'en tullut viskanneeksi lammasta, sillä kolmantena päivänä pakotti nälkä minut tappamaan sen. Olin jo aikaa sitten kohonnut kuun ohitse ja seitsemänkymmenen tunnin perästä tullut niin lähelle aurinkoa, että silmäripsiä alkoi kärventää. Silloin minä panin lampaan päivän puolelle, ja siinä se vajaassa tunnissa paistui ihan kypsäksi. Siitähän minulle sitten riitti ravintoa koko ajaksi.

"Syynä, miks'en jo ennemmin laskeutunut alas, oli se, että minulta katkesi se nuora joka oli kiinni pallon läpässä. En voinut niinmuodoin päästää kaasua pallosta ulos. Ellette te olisi palloon ampunut reikiä, niin olisin minä, niinkuin Muhammed, jäänyt tuomiopäivään asti roikkumaan maan ja taivaan välille."

Jalomielisesti hän lahjoitti komean vaunukorinsa minun laivaväelleni ja heitti loput lammasta mereen.

Pallon olivat luodit puhkoneet niin pahaksi, että se alas tultuaan meni ihan repaleiksi.

KYMMENES LUKU

Viides seikkailu merellä

1. Erinomaisia palvelijoita

Kerron tässä vielä erään tapauksen, joka sattui minulle vähäistä ennen kuin palasin Eurooppaan.

Heidän majestettiensa Venäjän ja Itävallan sekä Franskan keisarien lähettiläät olivat esittäneet minut padishahille, joksi Turkin sulttania myöskin sanotaan. Hän se sitten kerran lähetti minut hyvin tärkeälle toimelle Kairoon. Tehtäväni oli suoritettava mitä suurimmassa salaisuudessa.

Minä läksin liikkeelle suurella prameudella, mukanani monilukuinen seurue. Matkan varrella minun onnistui pestata palvelukseeni muutamia aivan erinomaisia miehiä. Tuskin oli näet päästy Konstantinopolista moniaita peninkulmia, niin huomasin pienen, hieveröisen miehen, joka juosta vilisti sanomatonta vauhtia ketoa pitkin, vaikka oli miehellä vähintänsä viidenkymmenen naulan painoinen lyijylyoti kummassakin jalassa.

Ihan hämilläni tuosta, minä huusin hänet luokseni ja kysyin:

— Minnes sinulla semmoinen hätä, hyvä ystävä, ja miksi nuo raskaat painot jalassa?

— Läksin Wienistä puoli tuntia sitten, vastasi hän. — Olin siellä erään suuren herran palveluksessa, mutta hän erotti minut vast'ikään palveluksestaan. Ja minä kun en nyt tarvitse täyttä vauhtia, niin pistin nämä puntit jalkaan, jott'en liikoja liikkuisi. *Moderati durant* (kestää, kun maltaa), niinkuin se entinen opettaja meille sanoi.

Mies miellytti minua kovin. Kysäisin, tahtoisiko hän astua minun palvelukseeni, ja hän suostui heti. Lähdettiin matkalle jälleen ja nähtiin monta kaupunkia ja maata.

Jonkun ajan perästä näin maantien varrella miehen pitkänään, korva maassa kiinni, niinkuin olisi haastellut manalaisten kanssa.

— Mitäs kuuntelet, ystävä? — kysäisin minä.

— Kuuntelen tässä lystikseni, mitenkä ruoho kasvaa.

— Ettäkö kuulet oikein?

— Ihan selvään.

— Tule sitten minun palvelukseeni, hyvä ystävä. Ties mihinkä vielä niin tarkkaa korvaa tarvitaan.

Hän nousi ja läksi mukaani.

Vähän matkan päässä siitä seisoo mäentörmällä metsämies ja tähtää pyssyllään ihan ilmaan.

— Onnea vaan! — huusin minä. — Mutta mihinkäs sinä tähtäät? Enhän minä näe muuta kuin selvän taivaan.

— Niin no, — vastasi hän, — koettelin tässä vaan uutta pyssyäni. Strassburgin kirkon tornin huipulla istui varpunen; pudotin sen vast'ikään maahan.

Se, joka tietää, kuinka innokkaasti minä harrastan jaloa metsästämissä urheilua, hän käsittää, miksikä minä heti kohta kavahdin kaulaan tätä erinomaista ampujaa ja puristin häntä rintaani vastaan.

Yhdessä lähdettiin tuosta edelleen ja saavuttiin vähitellen Libanonin vuorille. Siellä kohtasimme erään seedrimetsän rinteellä tanakan, lujaluisen miehen vetämässä nuorasta, joka oli kierretty koko metsän ympäri.

— Mitäs teet, ystävä hyvä? — tiedustin minä.

— Läksin rakennushirsiä metsästä, mutta unohtui kirves kotio. Täytyy tässä käyttää muita konsteja.

Sen lausuttuaan hän nykäisi maahan koko metsän, vaikka sitä oli hyväkin peninkulma ympäri mitaten, nykäisi niinkuin minkä kaislakimpun ja kantoi sitten puut yhteen kasaan. Arvaahan sen, mitä minä silloin tein. Olisin mieluummin luopunut koko lähettilään palkasta kuin moisesta ravajaakosta.

Tuskin olimme astuneet Egyptin alueelle, niin nousi sellainen myrsky, että olin kaatua kumoon mieheni, hevosini ja vaunuini; hyvä, ett'ei ihan ilmaan lennättänyt. Tiestä vasemmalla seisoi seitsemän tuulimyllyä rinnatusten, ja niitten siivet pyörivät sitä vauhtia kuin rukin ratas kiivaimmillaan. Jonkun matkan päässä siitä loikoi maassa jättiläisen kokoinen mies, painaen peukalollaan kiinni vasenta sieraintaan. Huomattuaan meidän hämmästyksemme ja nähtyään, mikä työ ja tekeminen meillä on, pysyäksemme pystyssä, hän nousi, kääntyi meidän puoleemme ja, kuten hyvin kasvatettu palvelija konsanaan, kumarsi meille syvään lakki kourassa. Samassa silmänräpäyksessä lakkasi tuulikin kokonaan, ihme kyllä, ja myllyt pysähtyivät.

— Nyt ei mahda olla laita oikea, — arvelin minä itsekseni, kummastellen mointa ilmiötä ja huusin:

— Mies hoi! Mitäs tämä merkitsee? Onko sinulla paholainen nahassasi vai lienetkö paholainen itse?

— Suokaa anteeksi, eksellensi, — vastasi hän; — laitoin tässä vähän tuulta meidän isännälle, myllärilille. Piti panna toinen sierain tukkoon, jott'ei myllyt liian kovaa kävis.

— Tuostapa — arvelin itsekseni — saa uutta tuulta, jos kotona välistä sattuu kertomaan niin paljon, että henkeä salpaa.

Kaupat tehtiin. Puhaltaja jätti myllyt ja myllärit ja seurasi minua.

Tultiin siitä sitten vihdoin Kairoon.

Heti kuin olin minulle annetun toimeni onnellisesti täyttänyt, päästin palveluksestani kaiken muun väen ja pidätin vaan nuo merkilliset miehet. Niitten kanssa läksin sitten paluumatkalle yksityisenä miehenä. Sää kun oli kaunis ja Niilinvirta ihanampi kuin kykenisi kuvaamaankaan, päätin vuokrata purren ja laskea siinä alas virtaa hamaan Aleksandriaan.

2. Niilin tulvat ja mitä sitten seurasi

Palausmatka sujui varsin hyvin puoli kolmatta päivää, mutta kolmannen ehtopuolella rupesi Niili tulvimaan tavattoman nopeasti. Neljäntenä päivänä olivat rannat molemmin puolin veden vallassa useamman peninkulman alalta. Viidentenä päivänä auringon laskun aikana takertui pursi johonkin, jota luulin kaislistoksi. Mutta aamulla, päivän noustessa, huomasinkin, että ylt'ympärillä kasvaa mandelipuuta, täynnään kypsiä ja mitä houkuttelevimpia hedelmiä. Luotiminen osoitti kuusikymmentä jalkaa vettä, mutta eteenpäin ei päästy eikä takaisinkaan. Kello kahdeksan tai yhdeksän — mikäli auringosta osasi päättää — nousi äkkiä ankara tuuli. Pursi kallistui, täyttyi vedellä ja upposi melkein silmänräpäyksessä.

Kaikeksi onneksi ei yhtään ihmistä hukkunut, — meitä oli kahdeksan aika-ihmistä ja kaksi lasta. Me pysyttelimme puitten oksilla, jotka kyllä kestivät meidät, vaikk'eivät voineet purtta kannattaa. Tässä tilassa oltiin kolme päivää, eläen pelkistä mandeleista. Ja niitähän riitti tarpeeksi. Kolmenkolmatta päivän kuluttua alkoi vesi laskea yhtä nopeasti kuin oli noussutkin, ja kuudentenakolmatta päivänä kävelimme taas kuivin jaloin maalla. Ensimmäinen esine, minkä näimme, oli meidän purtemme. Se oli parinsadan kyynärän päässä siitä kohdasta, johon se oli hukkunut.

Kuivattiin sitten kapineet ja kampsut auringonpaisteessa, otettiin purresta, mikä tarpeelliseksi nähtiin, ja lähdettiin matkalle. Tarkkain laskujen mukaan olimme oikealta reitiltä syrjäytyneet ainakin viisikymmentä peninkulmaa. Seitsemän päivän perästä ehdittiin jälleen Niilin virtaan, joka oli palannut uomaansa, ja siellä kerroimme seikkailumme eräälle beille. Hän osoitti meille mitä auliinta vieraanvaraisuutta ja antoi oman purtensa meidän käytettäväksemme. Kuusi päivämatkaa kuljettua, saavuttiin vihdoin Aleksandriaan, jossa astuttiin laivaan ja purjehdittiin Konstantinopoliin. Padishah otti minut vastaan erinomaisilla kunnianosoituksilla, näytteli minulle muhkeat linnansa ja aarreaittansa ja antoi minulle kallis-arvoisia lahjoja.

YHDESTOISTA LUKU

1. Padishahin viinit

Egyptistä palattuani minusta tuli padishahin kaikki kaikessa: minä, niinkuin sanotaan, tein sekä sateet että päivänpaisteet. Hänen majesteetinsa ei tullut toimeen ilman minua. Minun piti aterioida hänen kanssaan sekä päivälliset että illalliset. Täytyy sanoani, että kaikista hallitsijoista koko maailmassa on Turkin keisarilla kaikkein paras pöytä, tietysti ainoastaan ruokiin nähden, sillä tietäähän jokainen, että Muhammed kielsi uskovaisiltaan viinin juonnin kokonaan. Ei ole siis toivomistakaan, että Turkkilaisen pöydässä saa lasillisen viiniä. Mutta mikä ei tapahdu julkisesti, se useinkin tapahtuu salaisuudessa, ja koranin kielloista huolimatta on monikin Turkkilainen yhtä hyvä viinin tuntija kuin mikä saksalainen ritari hyvänsä, ja niin oli hänen majesteetinsa padishahinkin laita.

Hänen päivällisillään, joissa suurvisirikin oli läsnä, ei ollut viinistä edes puhuttakaan, mutta pöydästä noustua oli hänen majesteetillansa pullollinen kelpo viiniä varattuna kabinetissansa.

Kerran hänen majesteetinsa viittasi minua tulemaan perässänsä. Hänen omaan huoneesensa tultuamme, padishah väänsi oven lukkoon ja veti kaapistansa esille viinipullon.

— Münchhausen, — lausui hän, — te kristityt olette viinin tuntijoita, sen tiedän. Kas tässä on pullollinen tokaijia, ainoa mikä minulla on, ja olenpa vakuutettu, ett'ette te ikipäivinä ole parempaa maistanut.

Sen sanottuaan, hän täytti lasin itselleen ja minulle. Me tyhjensimme ne pitkin kulauksin.

— No niin! — virkkoi hän. — Mitäs sanotte? Erinomaista, eikö niin?

— Vallan hyvää, — vastasin minä, — mutta teidän majesteetinne luvalla uskallan sanoa, että olen minä parempaakin juonut, nimittäin keisari Kaarlo VI:n luona Wienissä. Sapperment! Olisinpa suonut, että teidän majesteetinnekkin olisi saanut maistaa sitä!

— Rakas Münchhausen! — vastasi hän. En tahdo teitä loukata, mutta enpä luule, että tämän parempaa tokaijia löytyy missään. Tämänkin ainoan pullon sain eräältä unkarilaiselta magnaatilta, joka kehui sitä tavattomasti.

— Hölynpölyä se mies puhui, teidän majesteetinne, pelkkää pötyä. Ero on tokaijilla ja tokaijilla. Paljonkos panette vetoa, teidän majesteetinne, että minä tunnin kuluessa hankin teille pullon tokaijia suoraa päätä keisarillisesta kellarista Wienissä? Ja se on oleva jo näköjäänkin toisellaista kuin tämä?

— Münchhausen! Te laskettelette perättömiä.

— En ensinkään. Tunnin kuluttua on teidän majesteetillanne oleva pullollinen tokaijia Itävallan keisarinnan kellarista ja ihan toista leimaa kuin tämä myrkyn vierimmäinen.

— Münchhausen! Te tahdotte tehdä pilaa minusta, ja siitä min'en tykkää ensinkään. Olen teitä aina pitänyt järkevänä, totuutta rakastavana miehenä, mutta nyt rupean luulemaan, että totuus on saanut teiltä korvatillikan.

— Lyökää veto, teidän majesteetinne. Ellen minä pidä lupaustani, ja tiedättehän te, majesteeti, ett'ei minun tapani ole sanaani syödä, niin saatte huoletti ottaa pääni: eikä minun pääni olekaan pelkkää lanttua. Sen panen minä vetoon; entäs te, majesteeti?

— Olkoon menneeksi! Ellei kello neljä, määrälleen neljä, pullo ole täällä, niin lyötän minä armotta teiltä pään poikki, sillä minä en siedä ivaa, en parhaimmilla ystäviltänikään. Jos te sitä vastoin täytätte lupauksenne, niin saatte minun aarraitastani ottaa kultaa, hopeata ja kalliita kiviä niin paljon kuin väkevin mies jaksaa kantaa.

— Se oli miehen puhetta se, — vastasin minä.

Pyysin kynää ja mustetta ja kirjoitin keisarinnalle Maria Teresialle seuraavan lapun:

"Teidän Majesteetinne on, keisarikunnan perijättärenä, epäilemättä perinyt myöskin jalon isänne viinikellarin. Rohkenen anoa, että tämän tuojalle annettaisiin pullollinen sitä tokaijia, jota minä niin usein join Teidän ikimuistettavan isänne kanssa. Mutta sitä parasta lajia, sillä kysymyksessä on suuri veto. Käytän tilaisuutta, lausuakseni Teidän Majesteetillen minun syvimmän kunnioitukseni, ollen j.n.e., j.n.e.

Paroni von Münchhausen."

Kello kun oli jo 5 minuttia yli kolmen, annoin minä tämän lapun sulkematonna juoksijalle, joka päästi puntit jaloistaan ja läksi suoraa päätä kiitämään Wienein.

Sitten joimme me, padishah ja minä, pullon loppuun, odotellessamme sitä keisarinnalta Maria Teresialta tulevaa. Kello löi neljänneksen yli kolmen, löi puoli neljä, löi kolme ja kolme neljännestä, mutta ei vaan kuulu kuriiria. Täytyy tunnustaani, ett'en ollut oikein rauhallisella mielellä, varsinkin, kun huomasin hänen majesteetinsa tuon tuostakin vilkaisevan kellon nauhaan, jolla tavallisesti pyöveli soitetaan sisään. Hän salli minun lähteä puutarhaan, raitista ilmaa hengittämään, mutta pani mukaani kaksi mykkää murjaania, jotka eivät minua hetkeksikään päästäneet näkyvistään. Kello oli viittä vaille neljä. Kuolemantuska valtasi minut; en kielläkään. Hädissäni panin hakemaan kuulijatani ja ampujantani. He saapuivat heti. Kuulija pani korvansa maahan. Olin joutua suunniltani, kuultuani hänen ilmoittavan, että juoksija nukkuu kaukana täältä ja kuorsaa nenänsä täydeltä. Tuskin oli uljas ampujani kuullut tuon, niin jo hyppäsi korkeille portaille, kohosi varpailleen, paremmin nähdäksensä, ja huusi:

— Totta maarian! Tuollahan se laiskajaakko makaa tammen juurella lähellä Belgradin kaupunkia, pullo vieressään. Malttakaas, niin minä kutkutan häntä hieman.

Sen sanottuaan hän ojensi pyssynsä ja laukaisi täyden panoksen puun latvaan. Rakeina silloin tulla rapisi nukkujan päälle terhoja ja oksia ja lehtiä. Mies heräsi ja huomattuaan nukahtaneensa liian kauan, läksi juoksemaan niin kiiwaasti, että kun kello oli kolme ja viisikymmentä yhdeksän ja puoli minuttia, seisoi hän padishahin oven edessä, kädessään pullo ja toisessa omakätinen kirje keisarinnalta Maria Teresialta.

Padishah sieppasi pullon heti, maistoi viiniä, ja sanomaton mielihyvä levisi hänen kasvoilleen.

— Münchhausen, — lausui herkkusuinen majesteetti, — ettehän pahaksenne pane, jos säästän tämän pullon oman suuni varalle. Teillä on Wienissä enemmän vaikutusvaltaa kuin minulla ja saatte sieltä itsellenne helposti toisen tällaisen.

Sen sanottuaan hän pani pullon kaappiinsa lukon taakse, pisti avaimen housujensa taskuun ja soitti rahanvartijaansa. Mikä ihana kilinä!

— Minun täytyy maksaa veto, — virkkoi hän minulle.

Hän kääntyi sitten rahanvartijansa puoleen:

— Kuule sinä! Anna ystävälleni Münchhausenille niin paljo kultaa, hopeata ja kalliita kiviä kuin väkevin mies kantaa jaksaa. Mene!

Rahanvartija kumarsi herransa edessä maahan asti. Padishah puristi lämpimästi kättäni ja päästi meidät menemään.

2. Kuin tina tuhkaan

Arvaa sen, ett'en minä vitkastellut hetkeäkään, täyttäessäni armollisen herran suosiollista käskyä. Panin noutamaan väkevän palvelijani. Hän tuli, pitkä hamppuköysi mukanaan. Yhdessä lähdettiin sitten padishahin aarreaitaan, ja kun sieltä takaisin tultiin, niin eipä sinne todellakaan paljoa jäljelle jäänyt. Riensin sitten saaliineni tuota pikaa satamaan, palkkasin suurimman aluksen ja nostatin heti kohta ankkurin, saadakseni aarteeni turvalliseen kätköön, ennenkuin mitään kolttosia väliin tulisi.

Pelkäsin pahaa, ja pahoin kävikin. Rahanvartija jätti aarreaitan oven perässään auki — turhapa olisi ollut sitä enää lukkoon pannakaan — ja juoksi kuin henkensä edestä padishahin luokse ilmoittamaan, kuinka ylenpalttisella tavalla minä olin käyttänyt hyödykseni hänen majesteetinsa auliutta. Padishah oli kuin pilvistä pudonnut ja katui nyt ennen-aikaista päätöstään. Hän käski suur-amiraalinsa lähteä koko laivastolla ajamaan minua takaa ja teroittamaan minulle mieleen, ett'eihän se veto sillä tapaa ollut käsitettävä. Olin ennättänyt vain pari peninkulmaa edelle, kun näin koko Turkin laivaston tulevan täysissä purjeissa perässäni. Silloin minun pää parkani, joka luuli istuvansa jo hyvinkin lujasti sijoillaan, alkoi huojua enemmän kuin koskaan ennen. Mutta enpä muistanutkaan puhaltajaani.

— Olkaa rauhassa, eksellensi, — sanoi hän.

Hän asettui aluksen perään, toinen sierain Turkin laivastoa, toinen meidän purjeita kohti ja alkoi puhaltaa niin valtavan väkevästi, että sotalaivoilta purjeet repesi ja köydet katkesi ja mastot taittui, ja koko laivasto ajautui vähissä hengin takaisin satamaan. Meidän alus sitä vastoin pääsi moniaan tunnin perästä Italian rannalle.

Eipä minun iloani kumminkaan pitkälle piisannut. Sanottakoon mitä hyvänsä, mutta kerjäläisiä on Italiassa yhä edelleenkin niin tavattoman paljo ja polisi niin kunnotonta, että minulta meni suurin osa rikkauksiani pelkkiin almuihin. Ja lopunkin veivät minulta maantienrosvot matkallani Roomaan.

KAHDESTOISTA LUKU

Gibraltarin piiritys

1. Mestarilaukaus

Gibraltarin viimeisen piirityksen aikana nousin minä lord Rodney'n johtamaan laivastoon, jonka oli määrä viedä muonavarvoja linnaan. Aikomukseni oli näet käydä tervehtimässä vanhaa ystävääni, kenraali Elliotia, joka linnan puolustuksessa oli hankkinut itselleen lakastumattomia laakereita. Ensimmäisten ilonpuuskain perästä — jotka ovat varsin tavallisia kahden vanhan ystävän jälleen kohdatessa toisiansa — kävin kenraalin kanssa ympäri linnan, saadakseni selvää vihollisten aikeista ja varustuksista. Olin Lontoosta ottanut mukaani erinomaisen peiliteleskopin. Sen avulla minä huomasin, kuinka vihollinen paraikaa ojentaa 36-naulaista tykkiä sitä vallinsarvea kohti, jossa me seisoiimme. Kenraali, tuon kuultuansa, tahtoi itse katsoa teleskopiin, ollaksensa varma minun näkemästäni. Hän kiikaroitsi kokonaisen tunnin ja sitten vasta näki sen, minkä minä olin huomannut yhdellä ainoalla silmäyksellä. Sitten pidettiin suuri sotaneuvottelu, johon minutkin kutsuttiin, kaukoputkeni kun oli herättänyt heissä suurta kunnioitusta minun sotataitoani kohtaan. Tuumittiin sinne, tuumittiin tänne, mutta mihinkään päätökseen ei päästy.

Kenraalin luvalla minä silloin tuotin lähimmästä patterista 48-naulaisen ja suuntasin sen niin tarkasti — tykistöasioissa näet, sen saatan kerskailematta sanoa, en ole vielä vertaistani löytänyt — niin tarkasti, että olin aivan varma osaavani oikeaan.

Seurasin suurimmalla huolella vihollisten tykkimiesten liikkeitä, ja samassa silmänräpäyksessä kuin he panivat tuliluntun sankkiin, samassa minäkin käskin lauaista. Keskitiessä iskivät luodit yhteen, ja vaikutus oli kerrassaan hämmästyttävä. Vihollisen luoti ponnahti takaisin niin hirveätä vauhtia, että tempaisi pään siltä sotamieheltä, joka oli tykin lauissut, mutta ei siinä kyllä: kuusitoista muuta sotamiestä, jotka läksivät pakenemaan Afrikan rantaa kohti, nekin jäivät päätään vaille. Ja ennenkuin luoti oli ennättänyt Berberiaan, katkaisi se satamassa kolmelta sotalaivalta päämastot ja lensi sitten kaksisataa Englannin peninkulmaa sisämaahan ja putosi erään majan katosta sisään, lyöden vanhalla eukolta, joka seljällään makasi lattialla, ainoan hampaan rikki, ja pysähtyi viimein hänen kulkkuunsa. Eukon mies, joka muutaman silmänräpäyksen perästä saapui kotia, yritti kiskaisemaan luotia ulos, mutta se kun istui kovin lujassa, hoksasi hän kaikeksi onneksi takoa sen vasaralla muijansa vatsaan, josta se sitten aikaa voittaen tuli tavallisella lailla ulos.

Tämä ei ollut ainoa palvelus, minkä meidän tykin luoti meille teki. Ei siinä kyllä, että se työnsi vihollisen luodin edellämainitulla tavalla takaisin, vaan kiskaisipa se vihollisten tykin irti lavetilta ja paiskasi sen niin hirveällä voimalla erään laivan ruomaan, että laiva täyttyi vedellä ja upposi, vieden meren pohjaan tuhatkunnan matrosseja ja suuren määrän meri-sotamiehiä.

Olihan tämä tietysti erinomainen teko. En kumminkaan tahdo sitä kokonaan oman itseni ansioksi lukea. Itse aate on kyllä luettava minun ja minun älyni kunniaksi, mutta oli minulla siinä jonkun verran sattumakin apunani. Perästäpäin sain tietää, että meidän 48-naulaisessa oli ollut kaksinkertainen panos: siitähän se kauhea voima ja tuhoisa vaikutus.

Palkinnoksi minun osoittamastani avusta tarjosi kenraali Elliot minulle upseerin valtakirjan, mutta minä kieltäysin vastaan-ottamasta sitä, tyytyen vaan siihen kiitokseen, jonka hän samana iltana lausui minulle koko kenraalistaabinsa läsnäollessa.

2. Pappina

Olen aina ihailnut Englantilaisia, ne kun ovat todellakin urhoollista väkeä. Ja niinpä päätin olla linnassa niin kauan, että saisin vielä kerran tehdä sen puolustajille jonkun palveluksen.

Kolme viikkoa äskeisen tapauksen jälkeen ilmaantuikin tilaisuus siihen.

Papiksi puettuna minä läksin kerran kello yksi aamulla linnasta ja pääsin kuin pääsinkin vartijalinjain läpi vihollisten leiriin. Siellä menin siihen teltaan, johon kreivi Artois oli kutsunut koolle korkeimmat päälliköt ja koko joukon upseereita, esittääkseen heille suunnitelmansa huomista rynnäkköä varten.

Valhepukuni turvissa sain kenenkään estämättä olla läsnä heidän keskusteluissaan.

Sotaneuvottelusta lähdettyään kävivät herrat levolle, ja pian oli koko leiri, yksin vartijatkin, syvässä unessa. Minä heti työhön: kiskoin tykit irti laveteiltaan, 48-naulaisista 24-naulaisiin saakka — niitä oli yhteensä kolmesataa kappaletta — ja heitin ne noin kolmen peninkulman päähän rannasta. Siellä ne

sitten upposivat meren syvyyteen. Täytyy tunnustaa, että tällainen työ ihan ilman apulaista oli raskain, mitä milloinkaan olen tehnyt.

Suoritettuani kaiken tämän, minä raahasin kaikki lavetit ja rattaat keskelle leiriä, ja jott'ei rattaiden kolina herättäisi ihmisiä, kannoin ne yhdet kummassakin kainalossa kasaan, joka vähitellen kohosi niin korkeaksi kuin Gibraltarin kalliot. Otin sitten palasen 48-naulaisesta ja iskin sillä tulta erästä kiviseinästä vasten, joka näytti olevan jäännöksiä maurilaisesta rakennuksesta ja ulottui kolmattakymmentä jalkaa maan sisään, niin, iskin tulta, sytytin luutun ja pistin koko kasan tuleen. Ohimennen olkoon mainittu, että olin koko ampumavaraston heittänyt päällimmäiseksi. Koska minä, varovaisesti kyllä, olin pannut kasan pohjalle kaiken sen, mikä helpoimmin syttyy, niin leimusi pian aika rovio ilmivalkeassa. Torjuakseni päältäni kaikki epäluulot, minä itse ensimmäiseksi nostin hälyn. Leirissä syntyi kauhea hämmästys, arvaahan sen. Syyksi otaksuttiin yleensä, että linnue oli yöllä tehnyt ulos-hyökkäyksen, luusittuansa vartijat. Muutoin sen muka ei olisi onnistunut näin perin pohjin hävittää kaikkia tykkejä.

Hallitukselle sittemmin annetuissa virallisissa kertomuksissa puhutaan kyllä suurista tulipalon tuottamista tuhoista vihollisten leirissä, mutta ei kukaan tiennyt, kuka sen oikeastaan oli matkaansaattanut. Ja mahdotonta olisi ollut kenenkään tietääkään sitä, sillä vaikka minä, yksin minä olen se, joka sinä yönä pelastin Gibraltarin, en ole siitä kenellekään koskaan puhunut. En edes ilmaissut asian todellista laitaa kenraali Elliotillekaan. Kreivi Artois säikähti niin sanomattomasti, että pakeni sieltä kera väkensä kaiken, juosten yhtämittä neljätoistakymmentä päivää, kunnes saapuivat Pariisiin. Heidän kauhistuksensa oli niin suuri, ett'eivät kolmeen kuukauteen voineet einettä suuhunsa panna; ilmasta vaan elivät koko sen ajan.

3. Pommi ja sen seuraukset

Pari kuukautta sen jälkeen kuin olin piiritetyille tehnyt tämän suuren palveluksen, istuin kerran illallisilla kenraali Elliotin luona. Yks kaks tulee pommi — minä nähkääs en ollut ennättänyt panna vihollisen mörsäreitä menemään samaa tietä kuin tykkejä, — tulee pommi katon läpi ja iskee keskelle pöytää. Kenraali teki, niinkuin jokainen hänen sijassaan olisi tehnyt: syöksi suin päin salista ulos. Mutta minä sieppasin pommista kiinni, ennenkuin se pääsi räjähtämään, ja vein sen erään kallion huipulle. Tästä tähytyspaikasta minä huomasin rannanpuoleisella kukkulalla, jonkun matkan päässä vihollisten leiristä, suuren ihmispaljouden. Paljaalla silmällä en kumminkaan erottanut, mitä ne siellä tekevät. Otin teleskopini ja — katso ne olivat vihollisia, ja heidän keskellään oli kaksi meidän joukosta, muuan kenraali ja eräs översti, joitten kanssa olin vasta eilen istunut illallisilla, ja jotka yön pimeässä olivat hiipineet vihollisten leiriin. Nyt oli heidät otettu kiinni, ja parhaillaan olivat viholliset vetämässä heitä hirteen.

Matka oli niin pitkä, ett'ei pommia käynyt viskaaminen sinne noin vaan käsivaralta. Mutta silloin muistin kaikeksi onneksi, että onhan minulla linko taskussani. Pistin pommin linkoon ja sinkautin sen keskelle vihollisjoukkoa. Maahan tultuaan, se räjähti ja tappoi kaikki muut, paitsi noita kahta englantilaista upseeria, jotka onneksensa jo olivat hirressä. Pommista lensi muutamia siruja hirsipuitten juureen, niin että ne kaatuivat kumoon.

Tuskin he olivat heilahtaneet maahan, niin jo koettivat arvata, mitenkä kaikki tämä oli tapahtunut. Nähdessään vartijat ja pyövelit ja koko ihmisjoukon makaavan hengettöminä, päästivät he toisiltansa auki nuo hankalat ja ahtaat kaulaliinat, juoksivat rantaan, hyppäsivät espanjalaiseen venheeseen ja soudattivat itsensä omaan rantaan.

Olin juuri kertomassa kenraali Elliotille, mitä tapahtunut oli, kun he saapuivat meidän luoksemme. Siinä sitä sitten molemmin puolin seliteltiin ja kiitoksia edeskannettiin, ja kovin hauskaasti vietettiin tämän merkillisen päivän ilta.

4. Kolme kuukautta kadoksissa

Pian sen jälkeen läksin Gibraltarista ja palasin Lontooseen, jossa minulla oli yksi merkillisimpiä seikkailuja elämässäni.

Olin lähtenyt kerran Wappingin puolelle katsomaan muutamain Hampuriin lähettämiäni esineitten lastaamista laivaan. Palasin kotia Towerin linnan kautta. Päivä oli kuuma, ja minua väsytti kovasti. Päästäkseni siimekseen, päätin pistäytyä yhteen linnan monista tykeistä: siinähan on niin mukava levätä. Tuskin olin kömpinyt sisään, niin jo nukuinkin sikeään uneen. Mutta silloin sattui olemaankin neljäs päivä heinäkuuta, kuningas Yrjö III:n syntymäpäivä, jonka kunniaksi ammutaan kaikista linnan tykeistä. Ne oli ladattu jo aamulla, ja kosk'ei kenenkään johtunut mieleenkään, että minä olisin yhdessä niistä, niin lauaistiin minunkin tykkini, ja minut lennätti kattojen yli virran toiselle puolelle kauaksi eräälle vuokratilalle Bermondseyn ja Deptfordin välillä. Siellä minä putosin päistikkaa suuren heinäpieleksen sisään, heräämättä ensinkään, huumauneena arvatenkin kovasta täräyksestä.

Noin kolme kuukautta sen jälkeen nousi heinäin hinta niin korkeaksi, että vuokraaja näki edulliseksi myödä heinävarastonsa. Se pieles, jossa minä olin, oli suurin kaikista: siinä oli ainakin viisisataa kuormallista. Siksipä alottivatkin siitä. Minä heräsin kovaääniseen puheeseen: ihmiset hääräilivät siellä, asetellessaan tikapuita pielestä vastaan. Hiukan vielä unen pöppörissä ja oikein käsittämättä, missä olenkaan, minä kavahdin ja aioin paeta, mutta putosinkin suoraa päätä vuokraajan niskaan. Minä pääsin tuosta törmäyksestä aivan ehjin nahoin, mutta sitä kauheammin kävi vuokraajan: häneltä meni niskat nurin, ja siihen hän jäi eikä hievahtanutkaan enää. Mieleni rauhoittui kumminkin, kun perästäpäin sain tietää hänen olleen kuuluisan sairurin, joka piti viljojansa ja muita maansa tuotteita niin kauan säilössä, kunnes niitten hinta oli noussut suunnattomiin; silloin hän vasta rupesi myömään niitä. Tuo väkivaltainen kuolema oli siis ansaittu rangaistus hänen suurista rikoksistaan ja köyhälle kansalle oikea hyvä työ.

Kovin tuntui minusta kummalliselta liittää ajatukseni jälleen siihen hetkeen, jolloin kolme kuukautta sitten olin nukahtanut tykin sisään. Ja kuinka suuri olikaan ystävieni hämmästys, kun jälleen näkivät minut! He olivat viikkomäärin turhaan tiedustelleet ja kuulustelleet minua joka haaralta.

KOLMASTOISTA LUKU

Seitsemäs seikkailu merellä

Jääkarhuja

Kapteeni Phippsin, nykyisin lord Mulgraven, viimeisellä pohjoisnapa-retkellä olin minäkin mukana, en upseerina, vaan muutoin, ystävänä vaan.

Kerran, kun oltiin ylimmäisillä leveyspiireillä, otin minä taas teleskopini, sen saman, joka minulla oli ollut mukana Gibraltarin piirityksessä, ja tarkastelin tapani mukaan seutuja.

Noin puolen peninkulman päässä meistä näkyi suunnattoman suuri jäävuori, ainakin niin korkea kuin laivan keskimasto. Vuoren huipulla huomasin kaksi jääkarhua, jotka näyttivät olevan verisessä taistelussa keskenään. Minä otin pyssyni, astuin alas jäälautalle ja rupesin kiipeämään huippua kohti. Mutta se ei ollutkaan leikin tekoa. Välisti minun piti hypätä hirvittäväin kuulujen yli, toisin vuoroin taas oli jää niin siloista ja liukasta, että tuon tuostakin menin kumoon. Vihdoin pääsin lähelle karhuja, mutta huomasin samalla, ett'ei niillä olekaan taistelu mielessä; muutoin kisailevat vaan.

Minä laskin jo karhuntaljani arvon — pedot olivat vähintäkin lihavan härjän kokoisia kumpainenkin, — mutta juuri kuin olin ojentanut pyssyni, silloin lipesi minulta oikea jalka, minä kaaduin seljälleni ja menin tainnoksiin. Toinnuttuani noin neljännestunnin kuluttua hämmästyin kovin. Toinen pedoista oli kääntänyt minut alassuun ja tarttunut hampaillaan minua vyötäisistä. Yläosa ruumistani oli karhun mahan alla, jalat roikkuivat edessä. Ties minne se pahus olisi minut raahannutkaan, mutta minä en häikäillyt: sieppasin jahtipuukkoni ja sivalsin karhun vasemmasta takatassusta kolme varvasta poikki. Silloin se päästi minut irti, kauheasti parkuen. Hetken kuluttua se täytti minun päälleni, mutta minä laukaisin, ja peto vierähti hengetönnä jäiselle tanterelle. Ikuista untaan se siinä kyllä makasi, mutta pamaus oli herättänyt useampia tuhansia sen tovereita ylt'ympärillä, ja nämä nyt suoraa päätä juoksemaan ja uimaan minua kohti.

Tässä ei ollut aikaa siekailemiseen. Minä olisin ollut mennyttä miestä, ellei sukkela juoni olisi äkkiä iskenyt mieleeni. Vähemmässä ajassa, kuin taitavalta metsämieheltä menee jäniksen nylkemiseen, olin minä kiskaissut karhulta taljan ja viskannut sen ylleni, pistäen päänikin karhun pään sisään. Tuskin oli tämä tehty, kun jo koko petojen lauma oli ympärilläni. Minä myönnän, että minut tuossa tuuheassa turkissa löi välisti kuumaksi, vuoroin taas hiukan puistutti. Mutta juoni onnistui mainiosti. Karhut tulivat yksitellen, nuuskivat minua ja näkyivät pitävän minua veljenään. Ja hyvin minä karhun näköinen olinkin. Jos olisin ollut hiukan lihavampi, niin olisi yhtäläisyys ollut aivan hämmästyttävä, ja olihan tuossa parvessa nuoriakin karhuja, jotka eivät olleet yhtään lihavammat minua. Tarpeeksi haisteltuaan meitä, nimittäin minua ja uhrini raatoa, suostuivat he minuun, ja meistä tuli pian hyvät tuttavat. Minä matkin heidän liikkeitään ja viuhtomisiaan, vaikka he murinassa ja mörinässä ja karjunnassa veivätkin voiton minusta. Mutta niin karhua kuin olinkin ulkonaisesti, niin ihmistä minä olin sisäpuolelta. Rupesin miettimään, millä keinoin minä tuota hauskaa tuttavuutta voisin parhaiten hyödykseni käyttää.

Olin kerran kuullut erään sotalääkärin väittävän, että puukon pisto selkärankaan tappaa heti. Päätin koettaa. Minä tartuin puukkooni, ja iskin sillä suurinta karhua hartiaini väliin. Olihan tuo kovin

uskallettua, sen myöntää jokainen, ja ilmankos minä olin hiukan huolissani! Ellei peto heti heitä henkeänsä, niin palasiksi ne minut repivät siihen paikkaan. Mutta yritys onnistui: karhu kaatui hengetönnä jalkojeni juureen eikä edes muhahtanutkaan. Päätin tehdä saman tempun muillekin. Eikä se vaikeata ollutkaan, sillä vaikka karhut näkivätkin, kuinka heiltä velimiehiä kaatuu oikealla ja vasemmalla, ei ne kumminkaan mitään pahaa aavistaneet, ne kun eivät voineet käsittää syytä noihin yhtämittäisiin kellistymisiin. Ja hyvä olikin, ett'eivät käsittäneet. Vihdoin ne makasivat kaikki tuossa ympärilläni kypälät pystyssä, ja minä olin ylpeä kuin Simson, lyötyänsä Filistealaiset.

Palasin sitten laivaan ja pyysin saada mukaani kolme neljäs-osaa miehistöstä nylkemään karhuja ja kantamaan pöystejä laivaan. Takakoivet otettiin vaan, muut osat paiskattiin mereen, vaikka olisi niistäkin suolaamalla saanut kelpo paisteja.

Lontoosen palattuamme lähetin kapteeni Phippsin nimessä muutamia pöystejä amiraliteetin lordeille, valtiovaraston lordeille, Lontoon pormestarille ja kaupungin neuvoksille, samoin kauppiasyhdistyksille ja jakelin loput ystäväilleni. Kaikilta haaroin sain mitä hartaimpia kiitoksia. Lontoon porvaristo julkilausui kiitollisuutensa sillä tavoin, että kutsui minut joka vuosi niille juhlapäivällisille, joita siellä pidetään pormestarinvaalin jälkeen.

Karhunaljat minä lähetin Venäjän keisarinnalle, turkiksiksi hänen majesteetillensa ja hovin korkeimmille henkilöille. Hänen majesteetinsa kiitti minua omakätisellä kirjeellä, jonka hän lähetti erityisen lähettilään tuomaan minulle.

Kapteeni Phippsistä päästettiin sittemmin semmoinen juoru liikkeelle, että hän muka olisi päässyt paljoa pohjoisemmaksi, jos olisi tahtonut. Katson velvollisuudekseni käydä häntä puolustamaan. Meidän laivamme oli juuri pääsemäisillään pohjoisnavalle, mutta minä lastautin sen niin suurella määrällä karhunaljoja ja karhunpöystejä, että olisi ollut sulaa hulluutta mennä enää kauemmas. Laiva ei olisi kestänyt pienintäkään navakkaa tuulta, saattikka sitten jäävuoria, joita niissä merissä niin viljalti uiskentelee.

Kapteeni Phipps on sittemmin monta kertaa pahoitellut, ett'ei hän ollut osallisena sen päivän urhotyössä, — hän nimittää sitä päivää sattuvasti kyllä karhunaljain päiväksi. Hän kadehtii minulta kunniaa ja koettaa sitä kaikin tavoin supistella. Olemme usein kiistelleet tuosta asiasta keskenämme, ja on meidän välimme vielä tänäkin päivänä vähän niin ja näin. Hän väittää esimerkiksi, ett'ei tuo karhujen puijaaminen ollut konsti eikä mikään, kun minulla oli karhunalja ylläni; hän muka olisi mennyt heidän keskelleen ilman valhepukua ja olisi täydelleen käynyt karhusta.

Mutta tämä on niin arkaluontoinen asia, ett'ei sivistynyt mies uskalla siitä liian kiivaasti kiistellä Englannin jalon peerin kanssa.

NELJÄSTOISTA LUKU

Kahdeksas seikkailu

Turkinpyytä valtamerellä

Kuljin kerran kapteeni Hamiltonin laivalla, matkalla Englannista Itä-Indiaan. Mukana oli minulla muuan lintukoira, Tray, sanan täydessä merkityksessä aivan korvaamaton hurttu.

Eräänä päivänä, ollessamme tarkkojen laskujen mukaan vähintänsä kolmensadan peninkulman päässä rannasta, huomasin Trayn äkkiä käyvän asentoon. Tuo tuntui kovin oudolta, mutta samassa asennossa se seiso toista tuntia yhtämittä. Minä huomautin kapteenille ja upseereille tämän kummallisen ilmiön ja vakuutin, että maa mahtaa olla lähellä, koskapa koirani seisoo lintua. Minulle naurettiin pilkallisesti vasten silmiä, mutta siitä ei minun luottamukseni koiraan rahtuakaan vähentynyt.

Väiteltiin sinne tänne, kunnes minä vihdoin sanoin luottavani koirani nenään enemmän kuin koko laivalla olevain silmiin. Puolen tunnin perästä viimeistäkin kohdataan lintuja, intin minä, ja panin vetoon sata guineata — juuri laivamaksuni.

Kapteeni Hamilton, ylipäänsä kunnan mies kaikin puolin, räjähti nauramaan, kutsutti mr Crawfordin, laivan lääkärin, ja käski hänen koettamaan minulta valtasuonta. Tieteen mies teki työtä käskettyä ja julisti minut täysin terveeksi. Sitten he puhelivat sopottamalla keskenänsä, mutta minun onnistui

sittenkin saada joitakuuta sanoja selville.

— Mies ei ole täysijärkinen, — puhui kapteeni; en minä saata hyvällä omallatunnolla lyödä vetoa hänen kanssaan.

— Minä olen aivan toista mieltä, — vastasi lääkäri. — Paronissa ei ole mitään vikaa. Hän luottaa vaan koiransa vaistoon enemmän kuin meidän upseeriemme tietoihin. Vetonsa hän menettää, se on varma, mutta menettäköön; miksikäs lähtee niin julkeasti väittämään päättömiä!

— Minä tekisin väärin, jos suostuisin vetoon, — sanoi kapteeni jälleen. — Mutta sillähän siitä pääsen, että vedon lyön ja annan voittamani rahat takaisin.

Tray oli koko ajan seisonut samassa asennossa, ja se se yhä enemmän vahvisti minua uskossani. Minä ehdotin toistamiseen vetoa, ja se lyötiinkin.

Laivan perässä oli meillä venhe, josta merimiehet parhaillaan tyvenen aikana onkivat kaloja. Tuskin oli veto erotettu, niin jo puuttui heille onkeen tavattoman suuri merikala, joka heti kohta hinattiin kannelle. Vatsa viillettiin siltä auki ja — mitäs siellä löytyi? Kuusi paria eläviä turkinpyitä!

Lintuparat lienevät olleet kalan vatsassa jo kauan aikaa, koskapa yksi niistä oli paraillaan hautomassa viittä munaa, ja yhdestä munasta oli poikanen juuri pistämäisillään päättään ulos silloin kuin kalan vatsa halaistiin.

Samaan aikaan oli laivalla kissa saanut poikia, ja nyt me kasvatimme linnunpoikaset yhdessä kissanpoikain kanssa, ja emäkissa se piti niitä yhtä rakkaina kumpaisiakin. Aina sille hätä käteen, jos yksikään linnunpoikasista sattui joutumaan vähän kauemmas eikä heti kohta tullut takaisin.

Meidän saaliiksemme kun oli tullut neljä emälintua, jotka aina vuorotellen munivat, niin oli meillä linnunpaistia pöydässä koko matkan.

Palkitakseni uskollista koiraani, joka oli minulle tuottanut sata guineata, annoin minä sille joka kerta kaikki linnunluut päivällispöydästä. Sai se joskus koko linnunkin.

VIIDESTOISTA LUKU

Matkustus maan sisimmissä ja muita merkillisiä seikkailuja

1. Etnan sydämessä

Olin lukenut erään kirjan, nimeltä "Matkustus Siciliassa", ja mieleni rupesi tekemään saada nähdä Etnan vuorta. Heti läksinkin matkalle ja saavuin muutta mutkitta Siciliaan, vuoren juurelle.

Aamulla sitten aloin astua vuoren huippua kohti, lujasti päätettyäni päästä näkemään vuoren sisustaa, maksakoon vaikka henkeni. Peräti vaivalloisen matkan jälkeen, jota oli kestänyt runsasta kolme tuntia, pääsin vihdoon huipulle. Kolme viikkoa oli tulivuori jo pitänyt jyryä ja jyminä.

Etnasta on aikoinaan niin paljon kirjoiteltu, että jokainen tuntee tämän kuuluisan tulivuoren. En siis ota lisätäkseni mitään, minkä muut kukaties tietävät paremmin kuin minä. Ja vähemmällähän sitä paitsi pääsen.

Kolmasti kuljin aukon ympäri — se on muodolleen kuin mikä ratti, — mutta huomattuani, ett'ei siitä sen parempaa tule, tein tuiman päätöksen ja hyppäsin aukosta sisään. Tuskin olin sen tehnyt, niin jo tuntui kuin olisin hyvässäkin hikikylvyssä: hehkuvia hiiliä lenteli ylt'ympäriilläni, ja ne polttivat ruumistani aivan armottomasti.

Kova oli vauhti, jolla nuo hehkuvat aineet sinkoivat ylös, mutta sitäkin kovempaa vauhtia minä vaivuin yhä alemmas, ja niin pääsin jo muutaman silmänräpäyksen perästä pohjalle. Minä avasin silmäni ja — mitä minä näen? Edessäni oli itse Vulkanus, Kyklopit ympärillään. Nämä herrat, jotka minun järkeni oli jo aikoja sitten siirtänyt tarujen maailmaan, olivat kolmisen viikkoa olleet riidassa keskenään. Siitä se jyry ja jyminä. Minun ilmaantumiseni vaikutti kuin mikä taikavoima: rauha ja sovinto veljesten kesken syntyi heti.

Vulkanus astua lynkytti heti kaappinsa luo, toi sieltä voiteita ja laastaria ja puoskaroitsi minua omin

käsin. Hetken kuluttua haavani olivat ummessa. Sitten hän tarjosi minulle virvoituksia, pullon nektaria ja muita makeita viinejä, joita vain jumalat ja jumalattaret juovat. Matkan vaivoista hiukan toinnuttuani, hän esitti minulle puolisonsa, Venerin, ja pyysi hänen pitämään minusta hyvää huolta. Kun vieläkin aattelen kaunista huonetta, johon hän minut saattoi, pehmeitä istuimia, joihin hän minut pani istumaan, ja koko hänen suloista olentoansa, niin ihastus yhä vieläkin mieleni täyttää.

Vulkanus antoi minulle tarkan kuvauksen Etnasta. Hän selitti, ett'ei koko vuori ole muuta kuin suunnaton poroläjä hänen hormeistaan. Usein hänen täytyy, kertoi ukko, rangaista väkeänsä, ja silloin hän vihoissaan viskaa heihin hehkuvia hiiliä, mutta miehet osaavat useinkin niin nokkelasti väistyä syrjään, että hiiliä sinkoilee maan pinnalle saakka, joten häneltä varastot vähenevät.

— Meillä, — kertoi hän — riittää riitoja välistä kuukausmäärin, ja niistä seuraa niitä ilmiöitä, joita te, maanpäälliset, sanotte luullakseni purkauksiksi. Vesuvius on sekin minun pajojani. Täältä käy sinne meren-alainen käytävä, kolmesataa viisikymmentä peninkulmaa pitkä. Riidat ne sielläkin saavat teidän "purkauksianne" aikoin.

Jos nämä vanhan herran opetukset olivat huvittavia, niin oli seurustelu hänen puolisonsa kanssa sitäkin mieluisampaa. Enkä minä luullakseni olisi tästä maan-alaisesta linnasta milloinkaan lähtenyt, elleivät pahat kielet olisi lietsoneet luulevaisuuden liekkiä vanhan herran sydämeen. Ja niinpä hän eräänä päivänä, ennakolta minulle hiiskahtamattakaan, otti minua niskapäätä ja vei minut eräsen huoneesen, jota en ollut tähän asti nähnytkään. Siellä hän nosti minut jonkun kaivon tapaisen suulle ja lausui:

— Kiittämätön kuolevainen! Palaja taas takaisin siihen maailmaan, jostas tullutkin olet!

Ei sallinut sanoa sanaakaan puolustukseksi, vaan niin heittikin minut suoraa päätä alas pohjattomuuteen.

2. Maan läpi

Minä lensin alas yhä enenevällä nopeudella, kunnes menin tainnoksiin. Mutta äkkiä minä taas virkosin: tunsin olevani auringon valaisemassa vedessä. Minä kun olen hyvä uimari, niin tuntui nyt, äskeiseen huimaan matkaani verraten, ihan kuin olisin paratiisissa.

Tähystelin joka haaralle, mutta pelkkää vettä vaan oli kaikkialla. Lämpömäärä oli aivan toisellinen kuin siellä Vulkanus herran hovissa. Vihdoin siinsi taivaanrannassa joku esine, suuri kuin suunnaton kallio. Se näytti uivan minua kohti. Pian huomasin sen uivaksi jäävuoreksi. Nousin siihen ja löysin monen haeskelun perästä sellaisen kohdan, josta pääsi kiipeämään ylös huipulle.

Suureksi harmikseni ei näkynyt sinnekään maata, ei niin merkkiäkään. Vihdoin, illalla myöhään, huomasin laivan, joka läheni jäävuorta. Heti kuin se oli tullut kuuleman päähän, huusin minä, minkä jaksoin. Sieltä vastattiin hollanninkielellä. Minä mereen taas ja uin laivan luokse, johon minut kohta nostettiin. Minä kysyin, missä ollaan. Etelä-Jäämerellä, vastattiin. Nyt oli asia selvä. Olin Etnasta lähtien pudonnut maan keskuksen halki Etelä-Jäämereen. Se onkin paljoa lyhempi matka kuin maan ympäri. Ennen minua ei ole kukaan tätä reittiä kulkenut, ja ensi kerran, kun uudestaan tämän matkan teen, olen antava kertomuksen havainnoistani, jotka epäilemättä tulevat olemaan varsin huvittavia.

Nautittuani muutamia virvoituksia, panin maata.

Ovat ne sentään tyyliä väkeä, nuo Hollantilaiset! Seuraavana päivänä kerroin upseereille seikkailuistani juurta jaksain ja vaatimattomasti, niinkuin vast'ikäni olen kertonut, mutta kapteeni ja moni muu vetivät suunsa hyvin epäilevään virnistykseen. Koska he kumminkin olivat niin ystävällisesti ottaneet minut laivaansa, ja koska minun täytyi olla heille hengestäni kiitollinen, olin pakotettu ääneti nielaisemaan tämän loukkauksen.

Tiedustin sitten, mihinkä heillä matka, ja sain tietää laivan olevan löytöretkillä. Jos se on totta, mitä olin heille kertonut, sanoivat he, niin ollaan nyt matkan perillä. Olimme juuri sillä väylällä, jota kapteeni Cook oli purjehtinut, ja pääsimme seuraavana päivänä Botany-Bayhin, seutuun, johon Englannin hallituksen ei pitäisi lähettää huonoa väkeänsä rangaistukseksi, vaan hyviä kansalaisiansa palkinnoksi, — niin ihana ja kaunis on tämä maa.

3. Juustolla

Botany-Bayssa viivytettiin kolme päivää. Neljäntenä päivänä, sieltä lähdettyämme, nousi hirvittävä myrsky. Se repi meiltä purjeet palasiksi, taittoi puukipröötyn ja paiskasi pramitangon kompassikojuun, niin että kompassi meni säpäleiksi. Ken on merellä ollut, hän tietää, mitä tuollainen tapaus merkitsee.

Myrsky taukosi vihdoinkin. Hiljainen tuuli vaan työnteli laivaa. Näin se sitten meidän alus ajelehti kolme pitkää kuukautta ja lienee kulkenut suunnattomat matkat. Äkkiä jouduttiin ihan uusiin oloihin. Meidän tuli kaikkien niin hyvä ja hauska olla: nenään löyhähteli mitä suloisimpia balsamituoksuja; itse merikin näytti nukkuneen —: se ei ollut enää vehreätäköän värilleen, vaan valkoista.

Pian tuli maa näkyviin ja rannassa jonkun matkan päässä satama, varsin avara meidän mielestä. Laskettiin siihen. Vesi ei siinä ollutkaan vettä, vaan makeinta maitoa. Noustiin maihin ja huomattiin, että koko saari oli suunnattoman suuri juusto. Kenties emme olisi siitä seikasta selvää saaneetkaan, ellei muuan merkillinen sattuma olisi johtanut asian perille. Meillä oli laivassa matrossi, jolla oli luonnostaan tavaton inho juustoa vastaan. Maihin astuttuaan hän meni heti tainnoksiin. Toinnuttuaan hän pyytämällä pyysi, että juusto hänen jalkainsa alta otettaisiin pois. Ruvettiin peräämään: mies oli oikeassa. Saari oli, kuten jo sanoin, yhtä ainoata suurta juustoa. Enimmät asukkaat käyttivät ruokanaan maata jalkainsa alta. Yön aikaan täytyivät kuopat jälleen. Oli siinä maassa myös koko joukko viinämäkiä. Niissä kasvaneita rypäleitä kun pusersi, niin maitoa niistäkin läksi.

Saaren asukkaat olivat kookasta, solakkaa väkeä, useimmat yhdeksän jalkaa korkeita. Heillä oli kolme jalkaa ja yksi käsi, aika-ihmisillä sitä paitsi sarvi otsassa. Merkillisen nokkelasti he liikkuvat maidon pinnalla, niinkuin me kävelemme niityllä, uppoamatta, vajoamatta.

Tällä saarella elikkä, paremmin sanoen, tällä juustolla kasvoi suuria viljavainioita. Tähkät olivat pään kokoisia, ja leipä niissä joutui ihan valmiiksi. Kulkiessamme tämän juuston poikki, kohtasimme yhdeksän virtaa; seitsemässä vuoti maitoa, kahdessa viiniä.

Kuusitoista päivää astuttuamme, tultiin vihdoin saaren vastakkaiselle rannalle. Siellä oli avarat tasangot tuollaista vanhettunutta, viheriää juustoa, joista herkkusuut niin suurta melua pitävät. Matoja siinä emme löytäneet, vaan sen sijaan upeita hedelmäpuita, täynnään kirsikoita, aprikooseja, persikoita ja tuhansia muita lajeja, joita emme kaikkia tunteneetkaan. Näissä peräti pitkissä ja paksuissa puissa oli suunnattomat määrät linnunpesiä. Niinpä oli siellä jäälinnun pesä, ympäri mitaten viisi kertaa niin suuri kuin St. Paulin kirkon kupu ja sanomattoman taidokkaasti tehty paksuista ja pitkistä hirsistä. Siinä oli, jos oikein muistan, viisisataa munaa, joista pienin viinitynnyrin kokoinen. Poikasia emme nähneet, mutta piipitystä kuului. Suurella vaivalla saimme yhden munan rikki, ja silloin sieltä tuli näkyviin poikanen: noin kaksikymmentä kertaa niin suuri kuin korppikotka. Tuskin oli poikanen päässyt munasta, niin jo tuli emä, hyökkäsi meidän joukkoomme, tarttui kynsillään kapteenia niskasta kiinni ja nosti hänet peninkulman verran ylös. Siellä se pieksi häntä siivillään ja viskasi viimein mereen.

Hollantilaiset ovat mainioita uimareita. Niinpä kapteenikin jonkun ajan perästä taas liittyi meihin, ja sitten palasimme laivalle takaisin, mutta aivan toista tietä. Paluumatkalla oli meillä tilaisuus tehdä uusia hauskoja havaintoja. Muun muassa ammuimme siellä kaksi varsin kummallista puhvelihärkää: niillä oli ainoastaan yksi sarvi, sekin ihan silmien välissä. Paha oli meillä mieli siitä, että tulimme ne ampuneiksi, sillä perästäpäin saimme kuulla, että alkuasukkaat kesyttivät niistä vetojuhtia ja ratsuja. Liha kuului olevan erinomaisen hyvää, mutta aivan tarpeetonta sellaiselle kansalle, joka elää pelkästä maidosta ja juustosta.

Pari päivää ennenkuin olimme saapuneet laivalle, näimme kaksi miestä riippumassa jaloistaan puussa. Minä tiedustin, mistä rikoksesta heille näin hirmuinen rangaistus on tuomittu, ja sain tietää heidän käyneen ulkomailla ja sieltä kotia tultuansa lasketelleen kaikenlaisia valheita maista, joissa eivät olleet käyneetkään, ja seikkailuista, joita ei ollut tapahtunutkaan. Minun mielestäni oli rangaistus varsin kohdallaan, sillä matkustajan ensimmäinen velvollisuus on pysyä totuudessa.

Tultiin siitä sitten laivaan, nostettiin ankkuri ja sanottiin jäähyväiset tälle merkilliselle saarelle. Rannan puut, joista muutamat olivat hyvin pitkiä, tekivät meille kaksi kumarrusta yht'aikaa ja samassa tahdissa ja oikenivat sitten jälleen entiseen asentonsa.

4. Valaskalan vatsassa

Harhailtiin sitten merellä kolme päivää taivas ties missä, sillä kompassiahan meillä ei ollut. Tultiin vihdoin sellaisille ulapoille, missä vesi oli ihan mustaa. Me maistoimme tätä samean näköistä vettä, ja katso se olikin mitä armaina viiniä! Töin tuskin saatiin merimiehet estetyiksi juomasta itseänsä humalaan. Mutta eipä tuota iloa pitkälle piisannut, sillä pian alkoi laivan ympärillä vilistä valaskaloja ja muita jättiläismäisiä kaloja. Oli siellä semmoinenkin, ett'ei pyrstöä näkynyt, vaikka kiikarillakin katsottiin. Pahaksi onneksi huomattiin tuo hirviö vasta silloin kuin se oli ihan lähellä laivaa. Yksi ahmaus vaan, niin jo oli koko laiva mastoineen päivineen sen kulkussa.

Jonkun ajan perästä peto aukaisi hirmuisen kitansa, nielläkseen suunnattoman määrän vettä, ja sen mukana solui sitten laiva hirviön mahaan. Siellä me sitten täydessä tyvenessä heitimme ankkurin. Ilma oli siellä jotenkin helteistä ja umpeaa. Mahassa näimme sitten ankkureita, köysiä, ruuhia, pursia ja

monen monta laivaa, toiset täydessä lastissa, toiset tyhjiillään. Niitten oli käynyt samoin kuin meidänkin. Täytyi yhtämittaa pitää tulisoihuja palamassa, meiltä kun puuttui sekä aurinko että kuu ja taivaan tähdet. Kahdesti päivään kelluttiin ulapalla, ja kahdesti olimme pohjassa kiinni. Silloin näet kuin peto juoda huhmasi, silloin oltiin väljillä vesillä, ja kun se syöksi vedet suihkuna ilmaan, silloin käytiin pohjaan. Tarkkain laskujen mukaan oli hirviön härppäämää vettä niin paljo kuin Geneven järvestä, joka ympäri mitaten on kolmekymmentä peninkulmaa.

Vankeutemme toisena päivänä tässä pimeässä valtakunnassa uskalsin minä kapteenin ja muutamain upseerien seurassa lähteä tarkastusretkelle, laivan istuessa pohjassa kiinni. Meillä oli tulisoihdud joka miehellä, ja siten me vähitellen kohtasimme kymmenentuhatta miestä, kaikki samassa tilassa kuin mekin. He neuvottelivat siitä, millä keinoin päästä täältä pois. Muutamat olivat olleet siellä jo monta vuotta. Mutta juuri kuin puheenjohtaja oli selittämässä meille, mistä tässä on kysymys, rupesi tuota pahuksen petoa janottamaan, ja vetten paljoudet hyökkäsivät sellaisella vauhdilla sisään, että parahiksi ennätti jokainen laivaansa. Muutamat, jotka olivat vähemmin ketteriä kuin me, saivat pelastua uimalla.

Heti kuin oli päästy kuiville, kokoonnuttiin taas neuvottelemaan. Minut valittiin puheenjohtajaksi, ja minä ehdotin, että kaksi pisintä mastopuuta kiinnitettäisiin päittäin yhteen, ja samassa kuin peto ensi kerran aukaisee kitansa, pystytettäisiin puu sillä tapaa, ett'ei peto enää saisi leukojaan yhteen. Tämä ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti ja sata väkevintä miestä määrättiin panemaan sitä toimeen. Tuskin oli mastot minun johdollani saatu yhteen, niin jo tarjoutuikin sopiva tilaisuus. Hirviötä rupesi haukottamaan, ja silloin me iskimme maston niin, että alapää tuli kiinni kieleen ja yläpää kitalakeen. Nyt siltä jäi kita ammолleen.

Heti kohta kuin taas oltiin syvillä vesillä, noustiin venheisin ja päästiin vihdoinkin ihmisten ilmoille. Oli se riemunhetki sentään, kun taas saatiin nähdä auringon paistetta, jota vailla oli oltu neljätoistakymmentä päivää. Kun sitten kaikki alukset oli saatu hirviön mahasta ulos, oli meitä kokonainen laivasto: noin viisineljättä laivaa kaikenlaisista maista. Mutta mastot jätettiin pedon kitaan pystyyn, jott'ei muitten, jotka tämän kidan kohdalle sattuvat, kävisi yhtä onnettomasti kuin meidän.

5. Kaspian merellä

Päästyämme vankeudesta, oli meillä ensimmäisenä huolena saada tietää, missä tienoin maailmaa nyt ollaan. Kauan kesti tätä seikkaa pohtia. Vihdoinkin onnistui minun, entisten havaintojeni perustuksella, saada selville, että me olimme Kaspianmeressä. Mutta koska tämä meri ei ole yhteydessä minkään muun meren kanssa, oli meidän mahdoton käsittää, millä lailla meidät oli tänne heittänyt. Muuan juustosaaren asukkaita, jonka olin ottanut mukaani, selitti tämän asian varsin järkevällä tavalla: peto, jonka mahassa me olimme olleet niin kauan, oli tullut tänne maan-alaisia meriä myöten.

No niin, täällä sitä nyt kerta oltiin ja sillä hyvä. Täysissä purjeissa laskettiin rantaan, ja minä nousin ensimmäisenä maihin.

Tuskin olin astunut jalkani kuivalle maalle, kun jo lihava karhu ryntäsi päälleni.

— Jaha! — arvelin minä. — Niin tulit kuin käskettynä.

Minä tartuin sitä etukäpäliin ja puristin niitä niin hartaasti, että karhulta pääsi parku. Min'en ollut tuosta millänikään, vaan pitelin pitelemistäni tassuista kiinni hamaan siihen asti, kunnes peto kuoli nälkään. Tämä kohotti minut karhujen maailmassa sellaiseen arvoon ja kunniaan, ett'ei sen koommin ole karhu enää ikinä kimppuuni käynyt.

6. Hyvä koira kuoltuaankin

Matkustin sieltä sitten Pietariin, jossa eräältä vanhalta tuttavaltani sain peräti mieluisan lahjan, nimittäin koiran, sen saman nartun pentuja, joka, niinkuin muistettanee, oli kerran ajanut minulle kuusi jänistä yhtähaavaa. Pahaksi onneksi sattui muuan kömpelö metsästäjä ampumaan sen kuolijaksi, lauaistuaan haulikkonsa muka lintuparveen. Minä teetin tuon kelpo elukan nahasta itselleni liivit, ja ne ne minua vieläkin saaliin jäljille saattavat. Päästyäni näet pyssyn kantaman päähän, kirpoaa liivistä nappi siihen suuntaan, missä otus on, ja minulla kun pyssy on alati ladattuna, niin ei saalis minulta milloinkaan pääse pakoon.

Tällä haavaa on liiveissäni vielä kolme nappia. Kun tästä taas alkaa metsästys-aika, neulotan niihin kaksi uutta nappiriviä. Ken sitten minua kunnioittaa käynnillänsä, hänen ei tule ikävä olla.

Mutta tähän nyt tällä erää tarinani päättykööt.

Hyvää yötä!

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

**Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™
electronic works**

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of
the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it

away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase "Project Gutenberg" associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than "Plain Vanilla ASCII" or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original "Plain Vanilla ASCII" or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, "Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation."
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection. Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain "Defects," such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment

including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.